№№167–168
(2895–2896)

6 лістапада 2008 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто не зрабіў перадаплату і хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Шаноўныя чытачы!
Па пытаннях распаўсюджвання газеты жыхары сталіцы могуць звяртацца па тэлефоне 328-63-93, усе астатнія — па тэлефоне 328-68-71.

БЛІЦ

У адным з мінулых нумароў "Народная воля" паведаміла, што грамадскі актывіст з Клецка Сяргей Панамароў распачаў збор подпісаў грамадзян пад зваротам да Аляксандра Лукашэнкі з просьбай не балатавацца на чацвёрты тэрмін у прэзідэнты Рэспублікі Беларусь.

Як паставіліся да гэтай ініцыятывы лідэры апазіцыйных партый? Падтрымалі альбо не?

Як вы ставіцеся да ініцыятывы Сяргея Панамарова?

Павел СЕВЯРЫНЕЦ,
старшыня аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя":

— Ініцыятыву, канешне ж, падтрымліваю, хаця не спадзяюся, што Лукашэнка прыслухаецца да меркавання спадара Панамарова і часткі беларускага народа. Але казаць і нагадваць — трэба. Таму падпішуся сам і, спадзяюся, падпішуцца многія нашы суайчыннікі. Бо насамрэч за 15 гадоў краіна — разбураная, мараль — разбураная, мова і культура — зруйнаваныя. І Лукашэнку трэба сыходзіць. Беларуская гісторыя не даруе яму чацвёрты тэрмін.

А што тычыцца апазіцыі, то, на жаль, выніку яе працы сёння няма. Найбольшыя дасягненні апазіцыі датуюцца часамі 15—20-гадовай даўніны, калі быў Беларускі нацыянальны рух. Пакуль, на жаль, назіраецца раздробленасць нацыянальнага руху, камуністы ў сіле, і мы маем, што маем...

Сяргей КАЛЯКІН,
першы сакратар ЦК Партыі камуністаў Беларускай:

— Пачну з апошняга: калі палітычная апазіцыя не марыць пра тое, каб стаць уладай, то гэта ніякая не апазіцыя. Безумоўна, перад намі стаіць задача змяніць уладу.

А што тычыцца збору подпісаў, то ініцыятыва цікавая, але я не веру ў яе эфектыўнасць. Не веру, што будзе шмат подпісаў сабрана і што наогул подпісамі можна прымусіць Лукашэнку не ўдзельнічаць у будучых прэзідэнцкіх выбарах. Калі нічога не здарыцца, Лукашэнка абавязкова пойдзе на чарговыя выбары...

Лявон БАРШЧЭЎСКІ,
старшыня Партыі БНФ:

— Зборы подпісаў ужо праводзіліся не адзін раз, і Лукашэнка ўсе гэтыя звароты ігнараваў. Немагчыма мабілізаваць людзей на подпісы, калі яны не бачаць рэальнага выхаду з сітуацыі. Наўрад ці многія вераць, што Лукашэнка, атрымаўшы ліст з подпісамі грамадзян, адмовіцца балатавацца на чацвёрты тэрмін. Дый у арганізацыйна-тэхнічным плане гэта ідэя вельмі няпростая. У нас было многа падобных ініцыятыў, але ўсе яны невядома чым скончыліся. Таму я скептычна да гэтага стаўлюся. Лічу, што трэба мяняць выбарчую сістэму і наносіць паражэнне ўладзе на выбарах.

Юрась БЕЛЕНЬКІ,
намеснік старшыні Кансерватыўна-Хрысціянскай Партыі — БНФ:

— Подпісы грамадзян — гэта паказчык грамадзянскай пазіцыі. Паказчык таго, што людзі, нягледзячы на магчымыя рэпрэсіі, не баяцца выказаць сваю пазіцыю. Але падобнымі акцыямі нельга злоўжываць. І яны не павінны праводзіцца часта: людзі стамляюцца і часам губляецца вастрыня ідэі. У даным выпадку я не лічу, што гэта ёсць нейкая патрэбная з'ява. Лукашэнка — чалавек, пастаўлены Масквой. Масква яму загадвае, што рабіць, і ён выконвае яе волю. Таму з гэтага пункту гледжання акцыя проста не мае сэнсу.

Калі казаць пра тых людзей, якія ў свой час публічна заявілі, што займаюцца палітбізнесам, то наша партыя заўжды вельмі рэзка выступала і выступае супраць такога. Мы лічым, што гэта вельмі разбуральная з'ява для беларускай палітыкі, для беларускай дзяржавы, для перспектывы ў бок развіцця дэмакратыі, адраджэння нацыянальнай дзяржавы. Гэта карупцыя ў палітыцы. Людзі зарабляюць грошы на народнай бядзе. І не важна, з якога яны боку — ці з боку Лукашэнкі, ці з боку створанай рэжымам з дапамогай Бруселя і Масквы псеўдаапазіцыі...

Алесь ЛАГВІНЕЦ,
памочнік экс-кандыдата ў прэзідэнты Беларусі А.Мілінкевіча:

— Гэта ініцыятыва, якая заслугоўвае ўвагі, але цяжка чакаць, што яна будзе агульнанацыянальнай. На маю прыватную думку, лепш было б канцэнтравацца на іншых асобах і дзеяннях, чым надаваць увагу асобе, якая і так дамінуе ў нашай палітычнай прасторы...

Анатоль ЛЯЎКОВІЧ,
старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі:

— Я вітаю любыя ініцыятывы, а вось безініцыятыўнасць не падтрымліваю. Іншая рэч, наколькі ўсё эфектыўна атрымаецца...

Калі адказваць на другое пытанне, то, на мой погляд, Лукашэнка, канешне, даволі важны суб'ект у нашым грамадстве, але праблема не толькі ў ім. Праблема менавіта ў нашай грамадзянскай супольнасці і геапалітычным раскладзе карт. Заўтра можна памяняць Лукашэнку, але сітуацыя можа пагоршыцца...

Марына КОКТЫШ.

ДЗЯДЫ, ДЗЯДЫ, БУДЗЬЦЕ З НАМІ!

Мы чуем іх галасы — галасы нашага сумлення

Кожны год "Дзяды" ў Курапатах — падзея вельмі хвалюючая, вельмі значная для душы. Кожны год у жалобнага дня, калі па даўняй народнай традыцыі ўшаноўваецца памяць продкаў, пры знешнім, на першы погляд, падабенстве свая адметнасць. І гэтым разам 2 лістапада, калі жыхары і госці Мінска ўжо ў дваццаты раз выйшлі на Курапацкі шлях, адчувалася нешта незвычайнае. Упершыню, дзякуй Богу, ніякія прыгоды-перашкоды не супынялі ўрачыстае шэсце; не азмрочвалі настрой, як раней, пагрозлівымі крыкамі-забаронамі шматлікія міліцыянты. Іх амаль не было відаць. І людзі нарэшце змаглі спакойна-ўрачыста, з ціхай удумнасцю і прасветленасцю на тварах, прайсці па вуліцах сталіцы да святых магіл, пакланіцца закатаваным нелюдзямі дзядам і прадзедам, вядомым і безыменным землякам, што ляжаць пад шатамі соснаў не толькі ў Курапатах, а і ў іншых мясцінах Мінска, усёй Беларусі і на абшарах былой камуністычнай імперыі.

Што ж збірае людзей разам у такі дзень, не дае ім забыць тое, што не падлягае забыццю, ды абмінае абыякавых? Гэта цікавіць мяне больш за ўсё.

Яшчэ не дайшоўшы да месца збору ля Гадзіннікавага завода, даганяю жанчыну з цэлым бярэмем кветак.

— Як жа можна было не прыйсці? — здзіўляецца майму пытанню спадарыня **Ала Гуцава**. — Ніводнага шэсця не прапускаю: згубіш памяць —дык усё згубіш, і будычыні не будзе. Без веры ў добрае і ўдзячнасці тым, хто загінуў дзеля нас, не пражыць.

Насустрач — з маладой, на ўвесь твар усмешкай (а ўжо 82!), рухавы, хоць і з неразлучнай кульбакай, **Павел Васільевіч Іваненка**, з якім мы яшчэ на самым пярэдадні "Дзядоў", у суботу 1 лістапада, бачыліся ў Курапатах.

— Ну, не ўседзеў, трэба ж было глянуць, ці ўсё ў парадку перад сённяшнім святам. Потым яшчэ паспеў на Усходнія могілкі — там прыхільнікі Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі ўскладалі кветкі на магілы Васіля Быкава, Уладзіміра Караткевіча, Пімена Панчанкі, Міхася Ткачова, Генадзя Карпенкі. А цяпер — зноў да Курапатаў на паклон, там і за сваіх родных, пакутнікаў нечалавечай улады, памалюся.

Маладая прыгожая пара — студэнтка БДУ **Алеся Куневіч** і рабочы кандытарскай фабрыкі **Яўген Каросцік** — з бел-чырвона-белым сцягам прыехалі з Маладзечна.

Яна:

— Раней з бацькамі на шэсце прыязджала, яны ў мяне свядомыя людзі *(смяецца)*. Сама многа чытаю, расшукваю гістарычныя матэрыялы. Курапаты — гэта ж такая старонка ў нашай гісторыі, што яе не загарнуць.

Ён:

— Мне бацька расказваў пра незабыўную сустрэчу з Зянонам Пазьняком, калі той прыязджаў у Маладзечна і падарыў яму кнігу "Курапаты". Чытаю-перачытваю яе, і аж звон у душы. Ад бацькі ж — а ён заўзяты краязнаўца — у мяне цікавасць да таго, што было на гэтай зямлі, і любоў да роднай мовы, яшчэ з дзетсадаўскай пары...

Васьмігадовая **Настуля Барткевіч**, што прыйшла з бабуляй **Валянцінай Васільеўнай** і дзядулем **Віктарам Максімавічам Фурманамі**, можна скажаць, ужо "ветэранка". З трох гадкоў з сям'ёй праходзіць увесь маршрут шэсця — а гэта больш за 10 кіламетраў — сваімі ножкамі, расце пад бел-чырвона-белым сцягам:

— І зусім ісці не цяжка! Я ўжо вялікая, у другім класе беларускай гімназіі вучуся. Буду дапамагаць дзеду несці сцяг.

Уладзімір Данілавіч Папека-Басалай, стары чалавек з нязбытным болем у вачах (сустрэла яго ўжо ў Курапатах ля Крыжа "Пакутнікам Беларусі"), трымае ў дрыжачых руках паперчыну аб рэабілітацыі ягонага бацькі Данілы Рыгоравіча:

— Мне сем гадкоў было, а помню: уварваліся ў хату нейкія чужыя людзі, усё перавярнулі дагары нагамі і па падлозе валаклі бацьку. Маці лямантавала, я плакаў, учапіўшыся за яе прыпол. Больш мы яго не бачылі. І ад бацькі засталася толькі гэтая паперка: *"Причина смерти: расстрел... Расстрелян 18 марта 1938 г. в Минске"*. Хіба калі дарую катам? Хай будуць яны вечна клятыя. А дзяржава, выходзіць, даравала, раз маўчыць.

Да нашай размовы далучаецца 88-гадовая **Ніна Дзмітрыеўна Самухіна** з такім жа гаротным лёсам. Укрыла плечы нашым сцягам, стала на калені ля Крыжа. Запаліла свечку, палажыла хрызантэмы, стала маліцца.

— Сэрца баліць і баліць: што ж нарабілі бандыты бальшавіцкія з народам! Усю сям'ю нашу сялянскую — каго на смерць, каго на высылку. Мама і старэйшая сястра, неяк уратаваўшыся, доўга пад чужымі імёнамі хаваліся, і я мусіла называць іх "цёткамі"!.. Але ж праўда ўсё роўна выйшла.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

Аляксандра Лукашэнку могуць запрасіць у Брусель, калі...

Кіраўнік Беларусі Аляксандр Лукашэнка можа быць запрошаны ў 2009 годзе на адзін з самітаў Еўрасаюза ў Бруселі. Пра гэта паведамляе "РИА Новости" са спасылкай на бельгійскія СМІ.

У прыватнасці, такую магчымасць агучыў у прэсе намеснік міністра замежных спраў Чэхіі Томас Пояр, які 24 кастрычніка наведаў з аднадзённым рабочым візітам Беларусь. Паводле яго слоў, кіраўніцтва Чэхіі, якой Францыя перадасць ратацыйнае старшынства ў ЕС з 1 студзеня 2009 года, разглядае варыянт магчымага ўдзелу беларускага прэзідэнта ў саміце ЕС, які пройдзе ў фармаце "27 плюс 6": краіны — члены ЕС плюс Грузія, Арменія, Азербайджан, Украіна, Малдова і Беларусь.

ЦВК спаганяе грошы з кандыдатаў у дэпутаты, што паздымалі свае кандыдатуры

Цэнтрвыбаркам пачаў спаганяць грошы з былых кандыдатаў у дэпутаты, якія зняліся з выбараў у Палату прадстаўнікоў.

Нагадаем, кожны з кандыдатаў атрымаў на выраб агітацыйных матэрыялаў 1 мільён 700 тысяч рублёў. Паводле закона гэтыя грошы яны мусяць вярнуць. Лідзія Ярмошына сцвярджае, што з выбараў зняліся 22 чалавекі.

Адну з першых позваў у гэтай справе атрымаў Канстанцін Жукоўскі з Гомеля. Буда-Кашалёўская акруговая выбарчая камісія падала ў суд на актывіста хрысціянска-дэмакратычнага руху. Судовае разбіральніцтва прызначана на 17 лістапада.

Як паведамляе БелаПАН, Жукоўскі перакананы, што суд возьме бок улады, таму на наступных выбарах мае намер плаціць за агітацыю толькі ўласнымі грашыма, каб улада больш "не магла яго беспадстаўна ганьбіць".

ЧУЛІ?

Да канца года штомесяц будуць даражэць хлеб і малочныя прадукты

Павышаны межавыя адпускныя цэны на хлеб, малако і мяса на IV квартал 2008 года. Як паведаміла прэс-служба Міністэрства эканомікі, такое рашэнне ўтрымліваецца ў пастанове гэтага ведамства №199.

Межавыя адпускныя цэны на хлеб і хлебабулачныя вырабы ў Беларусі ў IV квартале будуць павялічвацца на 2% штомесяц, на малако, кефір, смятану, тварог — на 2,5%. Акрамя гэтага, з 22 кастрычніка павялічаны межавыя адпускныя цэны на ялавічыну і свініну на 5% і 4% адпаведна. У лістападзе цэны на гэтую прадукцыю таксама ўздымуцца на 5% і 4%.

У прэс-службе патлумачылі, што чарговае павышэнне адпускных цэн ініцыявана Мінсельгасхарчам, аблвыканкамамі і Мінгарвыканкамам і абумоўлена падаражэннем кошту сельгассыравіны, павышэннем цэн на паліўна-энергетычныя і матэрыяльныя рэсурсы, а таксама стратнасцю і нізкай рэнтабельнасцю вытворчасці сацыяльна значных харчовых тавараў. Між іншым, у нашага Мінэканомікі заўсёды ёсць тлумачэнне для павышэнння цэн, тым часам, як у іншых краінах усё часцей аналагічныя ведамствы рапартуюць пра іх зніжэнне.

Марына НОСАВА.

Ці прыме Сяргей Абламейка на працу Аляксандра Казуліна?

На мінулым тыдні зышоў з пасады рэктара БДУ Васіль Стражаў. Галоўную ВНУ краіны ўзначаліў вядомы навуковец, доктар навук Сяргей Абламейка.

Сёння мы не будзем гадаць, чаму Аляксандр Лукашэнка адправіў у адстаўку рэктара Стражава. Знешне быццам бы нараканняў на працу Стражава з боку ўлад не магло ўзнікаць. Студэнты апошнім часам галасавалі як трэба, а не так, як пры А.Казуліне, калі ў 2001 годзе на адным з выбарчых участкаў А.Лукашэнку падтрымалі ўсяго 18 працэнтаў студэнтаў і выкладчыкаў, а на другім - 20 працэнтаў. І ў акцыях апазіцыі універсітэцкая моладзь не ўдзельнічала больш, чым студэнты іншых ВНУ. Па адной з версій, прычына адстаўкі Стражава — яго ўзрост. У наступным годзе ён адзначыць свой 65-гадовы юбілей, а згодна з Законам аб дзяржслужбе гэта крайні ўзрост для кіраўніцтва дзяржустановай. Але юбілей у Стражава толькі ў ліпені 2009 года, ды і працоўны кантракт з ім быў заключаны да лютага наступнага года. Акрамя таго, прыкладаў, калі ўзрост не перашкаджаў займаць высокія пасады, у сучаснай Беларусі досыць...

Аднак хацелася б звярнуць увагу на іншы момант. Васіль Стражаў кіраваў універсітэтам 5 гадоў. Ён заняў рэктарскае крэсла ў 2003 годзе пасля гучнай адстаўкі з гэтай пасады тагачаснага кіраўніка БДУ Аляксандра Казуліна. Тады Казуліну нават не пакінулі чвэрць стаўкі выкладчыка, ён вымушаны быў звольніцца з універсітэта, які менавіта ў часы яго рэктарства перажываў уздым.

Дарэчы, у свой час менавіта Казулін падставіў плячо Васілю Стражаву. У 2001 годзе Стражаў быў зняты з пасады міністра адукацыі і некаторы час заставаўся без працы. Менавіта да тагачаснага рэктара БДУ Казуліна ён і звярнуўся з просьбай аб працаўладкаванні. Спачатку былы міністр узначаліў Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы, які ўваходзіў у склад Беларускага дзяржаўнага універсітэта, а потым стаў дарадцам рэктара Казуліна. Аднак Стражаў пра гэта, мабыць, забыў, калі прафесара Казуліна знялі з пасады рэктара. Не працягнуў былы калега руку дапамогі.

Цікава, а як бы павёў сябе рэктар Сяргей Абламейка, калі б прафесар Казулін сёння звярнуўся да яго з заявай аб працаўладкаванні?

— Які сэнс ставіць у нязручнае становішча новага рэктара? — кажа Аляксандр Казулін. — Зразумела, што не ён вырашае гэтае пытанне. Сёння не толькі мяне, але і маіх дачок наймальнікі баяцца прымаць на працу. Я зараз шукаю магчымасць працаўладкавацца не на радзіме.

— А вы, Аляксандр Уладзіслававіч, усё ж звярніцеся да спадара Абламейкі...

На такі пасаж спадар Казулін нічога не адказаў. Але, адчуваецца, можа здарыцца, што і звернецца ён з адпаведнай просьбай да Сяргея Абламейкі...

Глядзіце, хто прыйшоў

У навуковых колах новы рэктар БДУ Сяргей Абламейка — постаць вядомая. Доктар навук, прафесар. У 26 гадоў ён абараніў кандыдацкую дысертацыю, у 34 — доктарскую. Апублікаваў больш за 350 навуковых прац, у тым ліку 11 манаграфій. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі.

У свой час Сяргей Абламейка скончыў матэматычны факультэт БДУ. З 2002 года ён узначальваў Аб'яднаны інстытут праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук. Але Сяргей Абламейка — акадэмічны вучоны, ён не быў звязаны з вышэйшай школай Беларусі. Пад яго началам у Інстытуце праблем інфарматыкі знаходзілася ўсяго толькі 180 чалавек. У БДУ навучаецца больш за 25 тысяч студэнтаў і працуе болей за 9 тысяч супрацоўнікаў. "Ён не гаспадарнік і не менеджэр. Ён навуковец", — так ахарактарызаваў новага рэктара БДУ былы старшыня Акадэміі навук Аляксандр Вайтовіч.

Аляксандр Лукашэнка, прызначаючы Сяргея Абламейку на пасаду рэктара, канкрэтна акрэсліў яго задачы. *"Універсітэт павінен сам зарабляць грошы, у тым ліку і вытворчасцю канкрэтнай прадукцыі"*, — заявіў Лукашэнка. Хацелася б нагадаць, што фармальна ў 2003 годзе Аляксандр Казулін быў адпраўлены ў адстаўку менавіта таму, што некаторыя структуры БДУ актыўна зараблялі грошы. Тады нават была ўзбуджана крымінальная справа ў дачыненні кіраўніцтва "Унідрагмет БДУ", аднак да суда яна так і не дайшла. У следчых не атрымалася даказаць, што кіраўнікі "Унідрагмета БДУ" кралі грошы, супрацоўнікам Следчага камітэта МУС нават прыйшлося папрасіць у іх прабачэння. Але гэтая гісторыя не магла не паўплываць на дзейнасць навукова-вытворчых падраздзяленняў БДУ.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

СОСЕДИ

Непогода помешала вице-премьеру Польши прибыть в Минск

Вице-премьер правительства Польши, министр экономики Вольдемар Павляк не смог прибыть в Минск для участия в Белорусско-польском экономическом форуме "Добрососедство" из-за нелетной погоды.

Об этом сообщает "Интерфакс" со ссылкой на посла Польши в Беларуси Генрика Литвина.

"Вице-премьер практически три часа прождал в аэропорту. После этого было принято решение отменить визит, так как время возможного прилета уже совпадало со временем запланированного возвращения", — уточнил посол.

Г.Литвин отметил, что до конца года не планируется визитов высокопоставленных руководителей Польши в Минск. "Но это не значит, что их не будет", — добавил посол.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 ЛІСТАПАДА 2008 г.

Алег ВОЛЧАК:

«Ніякіх ілюзій наконт дэмакратызацыі Беларусі быць не павінна»

Ёсць такая прафесія — людзей абараняць. Хаця ў сённяшняй Беларусі быць юрыстам ці праваабаронцам не вельмі проста. Асабліва, калі ты спрабуеш рэальна дапамагчы людзям, а не выкарыстоўваеш закон ва ўласных мэтах ці ўвогуле не заўважаеш яго. Калі ты не чакаеш указкі зверху, каб прыняць рашэнне, калі не баішся, што за тваю дзейнасць цябе могуць жорстка збіць ва ўласным пад'ездзе…

Для праваабаронцаў, якія дзесяць гадоў таму заснавалі арганізацыю "Прававая дапамога насельніцтву", абарона інтарэсаў простых людзей нават не прафесія — гэта іх лёс.

Пасля юбілейных урачыстасцяў адзін з заснавальнікаў "Прававой дапамогі насельніцтву" юрыст і праваабаронца Алег Волчак пагутарыў з карэспандэнтам "Народнай волі".

— Алег Канстанцінавіч, давайце пачнём здалёк. У свой час вы працавалі следчым пракуратуры. Што прымусіла адмовіцца ад пагонаў? Чаму вы выбралі для сябе шлях праваабаронцы?

— Як гэта пафасна ні прагучыць, больш за ўсё ў жыцці я не люблю несправядлівасці. Працуючы ў пракуратуры, я свята верыў у тое, што гэты орган сапраўды стаіць на баку абароны правоў грамадзян. Але тое, што гэта не так, я адчуў на ўласным прыкладзе. У сярэдзіне 90-х гадоў мінулага стагоддзя пасля прыходу да ўлады Аляксандра Лукашэнкі ў "моду" ўвайшлі разгоны вулічных акцый апазіцыі, збіццё мірных бяззбройных людзей. На той час я быў дэпутатам Мінскага гарадскога Савета і на адным з пасяджэнняў адкрыта выступіў супраць такіх незаконных дзеянняў у дачыненні да простых людзей. Для мяне не важна, што гэта за людзі — апазіцыянеры ці прыхільнікі ўлады, ці падманутыя ўкладчыкі... Важна, што людзей збівалі, парушаючы закон, гаварыў я тады. Канечне, маё выступленне выклікала рэзананс, у тым ліку і ў пракуратуры. Там мне адкрыта сказалі, што "барацьбітам за праўду" ўзыход па кар'ернай лесвіцы немагчымы. Але нават не гэта галоўнае. Галоўнае, што я тады зразумеў, перад законам у Беларусі роўныя далёка не ўсе... І прыняў адзінае правільнае для сябе рашэнне — сысці з пракуратуры і дапамагаць людзям самастойна, выкарыстоўваючы свае веды.

— Адсюль і нарадзілася ідэя аб стварэнні праваабарончай арганізацыі?

— Так. Арганізацыя "Прававая дапамога насельніцтву" была створана восенню 1998 года. Першапачаткова планавалася, што мы будзем займацца выключна абаронай правоў воінаў-афганцаў. Сярод заснавальнікаў арганізацыі былі воіны-інтэрнацыяналісты, журналісты, выдаўцы, юрысты... Праз нейкі час пасля заснавання арганізацыі мы вырашылі, што спектр пытанняў, які павінен быць на кантролі ў "Прававой дапамогі насельніцтву", павінен быць пашыраны. Мы сталі займацца і сацыяльнымі пытаннямі, аказваючы бясплатную юрыдычную дапамогу людзям. У арганізацыі з'явілася каля 15 рэгіянальных прадстаўніцтваў... На той час ужо існавалі праваабарончыя арганізацыі, такія як "Вясна", "Беларускі Хельсінкскі камітэт", аднак яны займаліся ў асноўным палітычнымі судовымі працэсамі. Таму мы занялі сваю нішу, практыкуючыся на пытаннях сямейнага, працоўнага і грамадзянскага заканадаўства.

— Аўтарытэт любой арганізацыі заключаецца не ў словах яе заснавальнікаў, а ў канкрэтных справах. Што за гэты час удалося зрабіць "Прававой дапамозе насельніцтву"?

— На сённяшні дзень мы рэальна дапамаглі больш чым васьмі тысячам чалавек. Праз "Прававую дапамогу насельніцтву" прайшло каля пяцідзесяці юрыстаў. І калі гаварыць канкрэтна, то на рахунку нашай арганізацыі ёсць дасягненні, можна сказаць маленькія перамогі. Сярод гучных спраў, якімі займалася наша арганізацыя, варта ўзгадаць трагедыю, якая здарылася ў маі 1999 года ў метро "Няміга". Як вы памятаеце, адразу прасля трагедыі чыноўнікамі было заяўлена, што ў даўцы, якая ўтварылася ў пераходзе, вінаваты самі людзі. Аднак нашы юрысты здолелі даказаць, што да трагедыі прывяла халатнасць супрацоўнікаў міліцыі. І органы пракуратуры былі вымушаны з гэтым пагадзіцца.

Не магу таксама не ўзгадаць яшчэ адну гучную справу 1999 года — збіццё супрацоўнікамі АМАПа ўдзельнікаў палітычнай акцыі "Марш свабоды". У міліцэйскіх аўтобусах апынуліся каля шасцідзесяці чалавек. Людзей чатыры гадзіны вазілі па Мінску і жорстка збівалі... Тады прадстаўнікі "Прававой дапамогі насельніцтву" нават устанавілі прозвішчы амапаўцаў, якія збівалі людзей, аднак расследаванне так і не было распачата з той прычыны, што людзі быццам бы збівалі самі сябе...

Увогуле, кожны з юрыстаў нашай арганізацыі можа прывесці процьму канкрэтных прыкладаў па дапамозе людзям, але, на маю думку, найбольш яскрава аб тым, што ў "Прававой дапамогі насельніцтву" быў аўтарытэт у грамадстве, як гэта ні парадаксальна, сведчыць судовае рашэнне аб ліквідацыі арганізацыі...

— Пра тое, што арганізацыю рана ці позна вывядуць з прававога поля шляхам яе ліквідацыі, вы здагадваліся?

— Так. І вось чаму. Уладам, якія на кожным кроку пераступаюць праз закон, вельмі нявыгадна, каб людзі былі юрыдычна граматнымі. Людзі, якія ведаюць, што ў іх ёсць не толькі абавязкі, але і правы, пачынаюць сябе паіншаму паводзіць, адстойваць свае правы. А каму з чыноўнікаў спадабаецца, што ёсць легальна зарэгістраваная і працуючая арганізацыя, якая чапляецца за любыя незаконныя дзеянні афіцыйных асоб...

Нам намякалі, што ў арганізацыі могуць быць праблемы. Нас збівалі. Двойчы быў збіты я, каля свайго пад'езда быў збіты сябра нашай арганізацыі Алег Случак, таксама была збіта адна з заснавальніц арганізацыі Раіса Міхайлоўская. А вось на былога следчага са Жлобіна, які супрацоўнічаў з нашай арганізацыяй, Анатоля Папова правакатары дзейнічалі праз сына. Малодшаму Папову падкінулі наркотыкі... Быў цяжкі працэс, маладога чалавека асудзілі, але нам удалося дабіцца адносна мяккага прысуду. Так ці іначай, запалохаць нас не ўдалося, мы працягвалі сваю працу...

— Што стала фармальнай прычынай для ліквідацыі "Прававой дапамогі насельніцтву"?

— Фармальнай прычынай для закрыцця арганізацыі стаў візіт у наш офіс супрацоўніцы Міністэрства юстыцыі, якая заявіла, што ў яе нашы людзі быццам бы ўзялі грошы за кансультацыю. Гэта, канечне, не так, арганізацыя працавала на дабрачыннай аснове, ніякіх грошай мы не бралі, працавалі бясплатна. Што ў судзе і было даказана. І тады пракурор паставіў нам у віну тое, што мы дапамагалі людзям абсалютна бясплатна, маўляў, мы не мелі на гэта права. Вось такі абсурд тварыўся ў судзе...

Варта адзначыць, што "Прававая дапамога насельніцтву" стала першай незалежнай праваабарончай арганізацыяй, зачыненай у Беларусі.

— Пасля таго, як "Прававую дапамогу насельніцтву", па сутнасці, пакінулі па-за законам, пазбавіўшы магчымасці працаваць, арганізацыя дзейнасць не спыніла…

— Мы не збіраліся спыняцца. Так, апошнія пяць гадоў, якія прайшлі з моманту ліквідацыі "Прававой дапамогі насельніцтву", мы працуем у падполлі. Тады, у 2003 годзе, годзе, які стаў "чорным" для арганізацый так званага трэцяга сектара на судзе па справе аб закрыцці "Прававой дапамогі насельніцтву", я казаў, што юрысты і праваабаронцы будуць працягваць працаваць. Па Канстытуцыі, я як юрыст магу аказваць прававую дапамогу людзям, незалежна ад рашэння суда.

Зараз нашы юрысты працуюць паасобку, бо трапіць пад сумна вядомы артыкул аб дзейнасці ад імя незарэгістраванай арганізацыі ў нашай краіне можа літаральна кожны. Але ў той жа час мы стараемся трымацца разам. Ёсць задумка зноў зарэгістраваць "Прававую дапамогу насельніцтву", праўда, не ў Беларусі, таму што гэта на сённяшні дзень нерэальна і перад вачыма ёсць прыклады незарэгістраванага "Маладога фронту" і руху "За свабоду" ва Украіне. Рэгістрацыя адкрые перад арганізацыяй новыя магчымасці для працы.

— Такім чынам, планаў у "Прававой дапамогі насельніцтву" наперадзе шмат…

— Тут нам і планаваць нічога не трэба. За нас вырашае жыццё, якое ў Беларусі, на вялікі жаль, пагаршаецца. І ў прававым сэнсе таксама. Зараз да нас без перапынку звяртаюцца людзі самых розных прафесій, сацыяльнага статусу і палітычных поглядаў. Іх аб'ядноўвае справа аб выбуху ў Мінску. Людзей хітрасцю і падманам прымушаюць здаваць аналіз сліны, беспадстаўна бяруць у іх адбіткі пальцаў. Мы спрабуем гэтаму супрацьстаяць. Акрамя таго, апошнім часам да нас звяртаюцца маладыя людзі, якія расказваюць пра спробы іхняй вярбоўкі з боку спецслужб. Тут мы таксама будзем дапамагаць. Зразумела, мы не пакінем у баку праблему воінаў-афганцаў, якія дагэтуль не маюць ільгот.

Акрамя таго, на бліжэйшыя шэсць месяцаў наша дзейнасць будзе скарэкціравана. Патлумачу чаму. Як вядома, Еўрасаюз роўна на шэсць месяцаў зняў візавыя абмежаванні для Аляксандра Лукашэнкі і некаторых людзей з ягонага атачэння. Дзіўна, асабліва, калі ведаеш, што беззаконне пануе ў Беларусі. Таму перад Еўропай мы будзем уздымаць гэтую праблему. Датуль, пакуль "Народная воля" будзе вымушана друкавацца ў Смаленску, датуль, пакуль у Беларусі не спыняць пераслед праваабаронцаў, як гэта робяць з Янай Паляковай, датуль, пакуль не будуць аб'ектыўна расследаваны справы зніклых палітыкаў, датуль, пакуль з Крымінальнага кодэкса Беларусі не будзе выкраслены артыкул, які прадугледжвае пакаранне за дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі, ніякіх ілюзій наконт дэмакратызацыі ўнутры Беларусі быць не павінна...

Віталь ГАРБУЗАЎ.
Фота Юрыя ДЗЯДЗІНКІНА.

ТАК І СКАЗАЎ!

Зянон Пазьняк сцвярджае, што на мяжы ў яго будуць «страляць на паражэнне»

Юбілейныя, 20-я, "Дзяды" зноў прайшлі без Зянона Пазьняка? Ці збіраецца Зянон Станіслававіч вяртацца ў Беларусь?

"Гэтая думка ў мяне існуе пастаянна, — адказаў Зянон Пазьняк у інтэрв'ю "Еўрарадыё". — Уся мая праца, уся мая работа накіраваная на тое, каб гэты час прыспешыць. Я, дарэчы, прыязджаў ужо ў Беларусь. У 1996 годзе 26 красавіка, праз месяц пасля эміграцыі. Гэта была проста дэтэктыўная гісторыя, як мне ўдалося праехаць праз мяжу. На мітынгу я быў. Я быў з аховай, бо ўжо ведаў, што мяне будуць браць пасля мітынгу. Закончылася гэта штурмам. Мы забарыкадзіраваліся ў Сядзібе, нас акружылі і потым штурмавалі. Але ж мне ўдалося выйсці з гэтага становішча. Пасля я яшчэ два тыдні быў у падполлі ў Мінску, а потым перабраўся ва Украіну, затым у Чэхію і гэтак далей. Так што прыезд ужо быў. Ён дакладна паказаў, што будзе. Мне ехаць цераз гэтую мяжу — раўназначна самагубству, таму што я ведаю дакладна тыя распараджэнні, якія ідуць асабіста ад Лукашэнкі. Яны гучаць так: пры непадпарадкаванні і аказанні супраціўлення страляць на паражэнне. Так што ўсе тыя размовы: вернецца, не вернецца — альбо такое інфантыльнае аматарства, альбо гэта свядома робяць людзі з правакацыйнымі мэтамі, каб у людзей, якія не вельмі разбіраюцца, пасеяць дрэннае ўражанне пра чалавека. Вось ён тут не вяртаецца... Узяў бы і вярнуўся".

ПАЛІТКУХНЯ

Мікола СТАТКЕВІЧ: «Нас папросту "кінулі"…»

Днямі стала вядома, што каардынацыйны камітэт "Еўрапейскай кааліцыі" пад старшынствам Міколы Статкевіча зацвердзіў рашэнне аб выхадзе арганізацыі з дамоўленасці аб стварэнні Аб'яднаных дэмакратычных сіл.

Прычыны такога кроку Мікола Статкевіч растлумачыў у гутарцы з карэспандэнтам "Народнай волі": "Нагадаю, што АДС былі створаны праз дамоўленасць "Еўрапейскай кааліцыі" і тагачаснай "Пяцёркай+", — нагадаў Статкевіч. — Базавымі прынцыпамі гэтай дамовы былі еўрапейская інтэграцыя Беларусі, роўнасць суб'ектаў і дэмакратычнасць прымаемых рашэнняў унутры структуры. Але неўзабаве пасля гэтага "Еўрапейская кааліцыя" апынулася пад прэсінгам улады — юрыдычнымі і крымінальнымі рэпрэсіямі. Варта нагадаць прысуды ў дачыненні да Паўла Севярынца, які быў кінуты на "хімію" на 2 гады, Зміцера Дашкевіча, які быў кінуты за краты на 1,5 года... На "хіміі", як вы памятаеце, быў і я. Безумоўна, праз гэтыя рэпрэсіі актыўнасць сябраў "Еўрапейскай кааліцыі" ў АДС зменшылася. Нашыя партнёры скарысталіся гэтым і зусім забыліся пра нас. Калі хочаце, нас папросту кінулі, адмовіўшыся ад прынцыпаў, на якіх фарміраваліся АДС. Ці варта казаць, што на мінулагодні кангрэс АДС дэлегаты вылучаліся абсалютна непразрыстым чынам? У выніку, у кіруючых органах АДС апынуліся людзі, якія ігнаруюць прынцыпы "Еўрапейскай кааліцыі". У знак пратэсту мы вывелі ўсіх сваіх сябраў з кіруючых органаў АДС. І на парламенцкія выбары мы пайшлі асобным спісам у тым ліку з-за таго, што прапановы "Еўрапейскай кааліцыі" былі праігнараваны тымі, хто кіруе АДС. Комплекс усіх гэтых непаразуменняў і прымусіў "Еўрапейскую кааліцыю" прыняць рашэнне аб выхадзе арганізацыі з дамоўленасці аб стварэнні Аб'яднаных дэмакратычных сіл".

Ці дасць гэта плён пашырэнню дэмакратыі ў краіне — пытанне рытарычнае.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Евгения Шигалова отправили в эмиграцию

Председатель Совета директоров Торгового дома "Ждановичи" Евгений Шигалов уехал из Беларуси.

Такую новость со ссылкой на "очень осведомленных людей" на днях принесли в редакцию.

"Народная воля" решила проверить эту информацию.

"Кому-то, наверное, очень хочется, чтобы Евгений Александрович эмигрировал, — сказали "Народной воле" родственники известного бизнесмена. *— Он никуда не уехал, живет в Беларуси, как и раньше. Не так давно, правда, ездил в Лондон — на консультацию к врачам и очередное обследование. Доктора снова пришли к выводу, что операцию на сердце ему сейчас делать нельзя и прописали медикаментозное лечение почти на полгода".*

Уголовное дело в отношении Шигалова пока не закрыто.

В ТЕМУ

После операции — в СИЗО

До сих пор за решеткой находится еще один фигурант "дела Шигалова" — директор Торгового дома "Ждановичи" Александр Ралько.

Он сидит в СИЗО с 29 апреля. Его обвиняют в превышении служебных полномочий.

Еще пару месяцев назад было известно, что у Ралько — серьезные проблемы со щитовидной железой. Медики настаивали на хирургическом вмешательстве. Александру Александровичу даже предлагали сделать операцию на щитовидке в тюремной больнице, однако он отказался...

Как стало известно "Народной воле", супруга А.Ралько настояла на том, чтобы операцию сделали в 10-й городской больнице. Там директор Торгового дома "Ждановичи" находился под конвоем. Через несколько дней после операции Ралько перевели в тюремную больницу. Сейчас он снова в СИЗО на Володарского.

Как рассказали "Народной воле" знакомые Ралько, все ходатайства об освобождении Ралько под залог или под подписку о невыезде пока остаются без удовлетворения.

"И это при том, что чиновники из МВД говорят, что надо чаще применять практику освобождения под залог, — говорят знакомые Ралько. — Но если уже Шигалов не скрылся за границей, а вернулся в Беларусь из Англии, то куда денется Ралько?.."

ОФИЦИАЛЬНО

В конце сентября министр внутренних дел Беларуси Владимир Наумов заявил, что следствие по делу Е.Шигалова может быть завершено в январе 2009 года. Затем МВД будет готово направить материалы дела в суд.

Как отметил Наумов, "большая часть работы по документированию той преступной деятельности, которая имела место, уже сделана".

Для справки: Шигалов был задержан 5 апреля 2008 года, арестован — 7 апреля. 15 апреля ему было предъявлено обвинение в злоупотреблении служебными полномочиями, повлекшим причинение тяжких последствий в виде ущерба экологической среде.

Еще до ареста Е.Шигалов дважды перенес инфаркт миокарда, операцию на сердце, которую выполнили лондонские медики.

В СИЗО у Шигалова случился третий инфаркт.

26 июня он был освобожден из-под стражи под залог в 10 миллиардов белорусских рублей. Через некоторое время после освобождения Шигалов отправился на консультацию к английским докторам.

Вернувшись в Беларусь, он получил удостоверение II второй нерабочей группы.

Марина КОКТЫШ.

ДЫПКУР'ЕР

Польшча знізіла кошт нацыянальных віз для беларусаў

Міністэрства замежных спраў Польшчы прыняло пастанову, згодна з якой кошт афармлення нацыянальнай візы (не блытаць з шэнгенскай, афармленай у польскай амбасадзе) будзе каштаваць 20 еўра замест ранейшых 35 еўра.

Рашэнне ўступае ў сілу ўжо з 1 лістапада. Зніжэнне кошту віз тлумачыцца матэрыяльным станам беларусаў і вынікаючымі адсюль цяжкасцямі ў аплаце візы.

ТРАГЕДЫЯ

Забойства без вінаватых?

29 кастрычніка зрабілася жалобным днём для наваполацкай сярэдняй школы №4: настаўнікі разам з вучнямі і бацькамі сваіх выхаванцаў бралі ўдзел у пахаванні 9-гадовай навучэнкі 4-га класа Паліны Снімшчыкавай, якая загінула ад рукі ўласнай маці.

Смерць дзяўчынкі наступіла ў выніку шматлікіх удараў нажом.

Забойца, 33-гадовая жанчына, нарадзіла Паліну па-за шлюбам і гадавала адна, з дапамогай сваёй маці.

"Біялагічны" бацька нябожчыцы, Ігар Снімшчыкаў, які нядаўна "знайшоўся", нібыта не адмаўляецца ад свайго бацькоўства і прысутнічаў на пахаванні дачкі. Праўда, маці Паліны пры яе нараджэнні запісала імя па бацьку не "Ігараўна", а "Паўлаўна".

Паводле цьмяных гутарак, Паўлам зваўся нейкі верхавод вычварнай секты, дзе маці Паліны знаходзілася некалькі год і вымушана была, як і ўсе іншыя маладзіцы, сужыцельствацаць з кіраўніком. Такім чынам, не выключана, што сапраўдным бацькам забітай дзяўчынкі быў менавіта сектант Павел.

Як бы там ні было, а Паліна, выгадаваная без бацькі, вырасла прыгожай, добрасардэчнай і таленавітай, з вялікімі здольнасцямі да спеваў і танцаў.

Да нядаўняга часу нішто ў адносінах дачкі і маці не выклікала трывогі. Маці прыходзіла на ўсе школьныя канцэрты, дзе выступала дачка, а потым праводзіла Паліну дадому.

Але гады, праведзеныя ў секце, адбіліся, магчыма, на душэўным стане жанчыны. У сёлетнім верасні яе маці заявіла ў міліцыю, а затым — і ў паліклініку, што яе дачка паводзіць сябе ненармальна, раз-пораз кідаецца на яе з нажом. Тады маці Паліны была агледжана ўрачамі і тэрмінова змешчана ў стацыянар Полацкай псіхіятрычнай бальніцы.

Па факце забойства ўзбуджана крымінальная справа. Забойца патлумачыла следчаму, што пачула нейкі голас, які загадаў ёй узяць нож і зарэзаць дачку.

На думку медыкаў, маці Паліны Снімшчыкавай пакутуе цяжкай формай шызафрэніі, а таму прад'явіць ёй абвінавачанне будзе немагчыма.

У стане, блізкім да роспачы, знаходзіцца дырэктар школы №4 Вольга Назарава: і дзяўчынку шкада, і за сябе страшна. У смерці навучэнкі могуць абвінаваціць адміністрацыю школы (не даглядзелі, маўляў), і кіраўніца тады пазбавіцца працы за два гады да пенсіі.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 ЛІСТАПАДА 2008 г.

Цэны — уверх, бюджэт пражытачнага мінімуму — уніз

1 лістапада ў Беларусі ўвайшоў у дзеянне новы памер бюджэту пражытачнага мінімуму.

Як паведаміла прэс-служба ўрада, бюджэт пражытачнага мінімуму (БПМ) у сярэднім на душу насельніцтва з лістапада складзе 223 тыс. 660 рублёў. Тым часам, як з 1 жніўня па 31 кастрычніка гэты нарматыў быў роўны 224 тыс. 700 рублёў). Для працаздольнага насельніцтва БПМ устаноўлены ў памеры 245 тыс. 270 рублёў, для пенсіянераў — 195 тыс. 780 рублёў, для студэнтаў — 233 тыс. 870 рублёў, для дзяцей ва ўзросце ад 3 да 16 гадоў — 265 тыс. 100 рублёў, для дзяцей ва ўзросце да 3 гадоў — 191 тыс. 470 рублёў.

Такім чынам, БПМ паменшыўся на 900 рублёў. Пры тым росце цэн, які назіраецца ў краіне, проста немагчыма патлумачыць, якім чынам трэба было весці разлікі, каб БПМ паменшыўся.

Самы высокі сярэдні заробак у Мінску, самы нізкі — на Брэстчыне

Намінальная налічаная сярэднямесячная заработная плата работнікаў Беларусі ў студзені-верасні гэтага года склала 857 тысяч рублёў, у тым ліку ў верасні — амаль 943 тысячы. Як паведамілі БЕЛТА ў Нацыянальным статыстычным камітэце, самы высокі сярэдні заробак у верасні быў у Мінску (1 мільён 232 тысячы), самы нізкі — у Брэсцкай вобласці (818 тысяч).

«Альфа-банк» закрывае прадстаўніцтва ў Беларусі

На гэтым тыдні кіраўніцтва "Альфа-банка" (Украіна), які ўваходзіць у групу найбуйнейшых, на пасяджэнні вырашыла ліквідаваць прадстаўніцтва ў Беларусі.

Дадзенае прадстаўніцтва будзе ліквідавана ў сувязі з адсутнасцю неабходнасці наступнага функцыянавання, паведамілі "Украінскія навіны".

Якую крамолу знайшлі ў Arche?

10 асобнікаў апошняга нумара беларускага недзяржаўнага часопіса Arche канфіскавалі брэсцкія мытнікі. Іх везлі супрацоўнікі рэдакцыі для польскіх аўтараў выдання і для перадачы ў бібліятэкі Польшчы. Супрацоўніца мытні Рэната Нядбаева западозрыла, што "звесткі, надрукаваныя ў часопісе, могуць шкодзіць нацыянальным інтарэсам Рэспублікі Беларусь".

Нумары Arche канфіскоўвалі на мяжы і раней, але звычайна пасля прапаноўвалі прыехаць і іх забраць. Цяпер жа адбылася рэкордная, прынамсі па вазе, канфіскацыя. Справа ў тым, што кожны нумар часопіса мае 1082 старонкі і важыць каля кілаграма. Мытнікі адправяць "здабычу" на экспертызу.

У Пінску пачаўся суд над вычварэнцам-«доктарам»

Суд над 40-гадовым вычварэнцам пачаўся ў Пінску. Ён дзейнічаў пад выглядам доктара. У адсутнасць дарослых мужчына заходзіў у кватэры і праводзіў "медагляд" дзяцей.

Бацькі спачатку не верылі сваім дзецям, калі яны распавядалі пра такія выпадкі. Аднак некаторыя ўсё ж аднеслі заявы ў міліцыю. У хуткім часе адна з ахвяраў пазнала "доктара" ў прадуктовай краме, і міліцыянты яго затрымалі. Як высветлілася, гэта быў даволі вядомы ў горадзе чалавек, які працаваў ва ўстанове культуры. Раней ён ужо быў асуджаны за падобныя дзеянні.

Праведзеная экспертыза не знайшла ніякіх псіхічных адхіленняў у злачынцы, і яго чакае тэрмін да 5 гадоў турмы.

У Гродне разбіраюць мост праз Нёман, яго перанясуць у Слуцк

Пантонны мост у Гродне праз Нёман прастаяў амаль год. Яго сабралі, каб людзі хадзілі з аднаго берага на другі падчас рэканструкцыі стогадовага Старога моста.

Вайскоўцы атрымалі заданне разабраць яго за чатыры дні і адвезці назад у Слуцк. Дарэчы, зроблены ён у 1956 годзе, каб перапраўляць цягнікі, важыць мост амаль 200 тон. Для пераходу людзей яго прыстасавалі ўпершыню: дэмантавалі рэйкі і зрабілі насціл з дошак. Гэтая схема ўнікальная для Беларусі.

ДЗЯДЫ, ДЗЯДЫ, БУДЗЬЦЕ З НАМІ!

Мы чуем іх галасы — галасы нашага сумлення

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Урачыстая калона паломнікаў, на пачатку шляху, па праўдзе, не надта шматлікая, пры ўваходзе на тэрыторыю Народнага мемарыяла вырасла ў некалькі разоў. Бачу мноства знаёмых твараў. Вось вядомы мастак **Алесь Пушкін** з Крупак нясе сваё новае палатно — выдатны партрэт рэпрэсаванага святара. Ну, а без **Маі Тодараўны Кляшторнай** — дачкі расстралянага ў Курапатах паэта Тодара Кляшторнага — Курапаты наогул не ўявіць.

Даўняя і надзейная сяброўка "Народнай волі" са Смалявічаў **Зоя Дзмітрыеўна Іванова**, даведаўшыся пра "Дзяды" ў Мінску з любімай газеты, прыехала не адна, а яшчэ з адным прыхільнікам і аўтарам газеты **Уладзімірам Рыгоравічам Бацяноўскім**, каб пабачыць усё на ўласныя вочы. Ззяюць радасцю: колькі ж моладзі побач з людзьмі старэйшага веку, абсалютная большасць!

Мора бел-чырвона-белых сцягоў, кветак на свяшчэннай зямлі, палітай кроўю тысяч бязвінных ахвяр... Не, цяжка пагадзіцца са сцвярджэннем, што крыжовы шлях на Курапаты аказаўся забытым. Ён стаў насамрэч складнікам духоўнага жыцця тых беларусаў, якім дарагая Бацькаўшчына і яе будучыня. І гэта адчуеш не толькі ў такія ўрачыстыя дні ці калі зрэдку наведваешся сюды, а калі зрастаешся з гэтай мясцінай душой і сэрцам. Калі працуеш штотыдзень разам з курапацкімі талакоўцамі — самымі рознымі людзьмі — на добраўпарадкаванні ўрочышча, то ўпэўніваешся: яно не забытае. Калі забытае, дык уладамі, а не людзьмі гонару і сумлення.

Вось хаця б некалькі сустрэч апошняга часу. Бачу — па крыжовай дарозе на курапацкі пагорак узнімаецца невялікая, але ўрачыстая працэсія з крыжом на мужчынскіх плячах. Тут і жанчыны рознага веку, і дзеці: родныя і сваякі, што сабраліся з розных мясцін, каб увекавечыць імянным крыжом памяць без віны кінутага на смерць у 1938-м 20-гадовага настаўніка Антона Ліхадзіеўскага... Імянных крыжоў усё более і более, на некаторых — цэлыя сямейныя спісы.

...Ускатваюць на пагорак свае веласіпеды юныя аматары вандровак па родным краі са сваім школьным настаўнікам, слухаюць яго аповед. Курапаты — у іх планавым маршруце.

Гасцям са Швецыі — групе інвалідаў-калясачнікаў — узбірацца на такую вышыню няпроста, але яны ўпарта робяць гэта. Пабываць у Беларусі і абмінуць трагічную мясціну — сведчанне злачынстваў таталітарызму — цывілізаванаму чалавеку проста немагчыма.

Падарожнік з другога зямнога паўшар'я, лацінаамерыканскай краіны Балівіі таксама ведае пра Курапаты, але просіць расказаць як мага болей... Турысты з Польшчы — яны бываюць тут часта — пакідаюць ля крыжоў знічы і гірлянды кветак. На іх часам квапяцца рознага кшталту падонкі-вандалы, разбіваюць лампадкі, ламаюць крыжы. Незадоўга перад "Дзядамі" і ў ноч на свята гэтыя падшыванцы — падобна, кімсьці скіраваныя — зноў разбушаваліся. Апошніх курапацкім валанцёрам удалося схапіць і здаць у міліцыю: па фатаграфіях у інтэрнеце "герояў", якія павінны быць пакараны па законе, могуць апазнаць знаёмыя і ацаніць іх "подзвігі".

А крыжы паўсталі зноў, да іх дабавіліся новыя, прынесеныя ўдзельнікамі шэсця. Лес крыжоў расце і расце на месцы народнай пакуты і згубы — сімвалам нашай Памяці і сумлення. Іх ужо не скрышыць, як бы таго каму ні хацелася.

Не, не "вузкапартыйным мерапрыемствам", а народнай акцыяй былі "Дзяды" ў Курапатах пад эгідай Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі, якая ўзяла на сябе ганаровы цяжар і адказнасць за стварэнне Народнага мемарыяла ў месцы масавых расстрэлаў 1937—1941 гадоў і няўхільна выконвае свой доўг перад памяццю продкаў з падтрымкай шырокай грамадскасці. На жаль, самі сябе ізалявалі ад высокай народнай традыцыі многія апазіцыйныя дзеячы.

З актывістаў іншых партый, якія называюць сябе дэмакратычнымі, за выключэннем купкі з Партыі БНФ на чале з **Лявонам Баршчэўскім, Вінцуком Вячоркам** і **Віктарам Івашкевічам**, лідэра Аб'яднанай грамадзянскай партыі **Анатоля Лябедзькі**, лідэраў маладзёжнага руху **Паўла Севярынца, Артура Фіньковіча, Зміцера Дашкевіча,** палітыка **Аляксея Караля** мала хто далучыўся да народнага шэсця. Горка і сорамна, панове-абывацелі!

...Самым уражлівым, радасна-нечаканым быў момант, калі незнаёмыя маладзёны разгарнулі і панеслі па Крыжовай курапацкай сцяжыне агромністае, метраў на дваццаць даўжынёй, бел-чырвона-белае палотнішча — сімвал пакутніцкай крыві Хрыста на плашчаніцы. Дзесяткі людзей падхапілі сцяг, і гэта было шчасце — дакрануцца да яго, патрымаць і падтрымаць.

— Хлопцы дарагія, хто ж вы, адкуль узяліся?

— Ды проста — беларусы з Беларусі! — коратка адказаў за ўсіх юны прыгажун з асляпляльнай усмешкай.

Паўстае такая моладзь - паўстае надзея: будзем жыць! Раскацістае "Жыве Беларусь!" лунала ў курапацкім паветры, яднала людзей у адно, рабіла іх больш чуйнымі да галасоў крыжоў і ўласнага сумлення.

Мітынг у лясным урочышчы, на якім зачытвалася віншаванне землякам са Святымі Дзядамі "Дзяды, дзяды, будзьце з намі!" ад Зянона Пазьняка — лідэра Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі — і ўсхвалявана прамаўлялі намеснікі старшыні **Юры Беленькі, Валеры Буйвал, Сяргей Папкоў**, паэт **Генадзь Тумаш**, завяршыўся спевам нацыянальнага гімна "Магутны Божа". Людзі доўга не хацелі разыходзіцца. Усцілалі кветкамі магілы, ставілі свечкі, аздаблялі абраз Маці Божай Курапацкай. А вясной тут успыхнуць цюльпаны — клубні кветак пераслала курапацкім валанцёрам чытачка "Народнай волі" з Гомеля **Святлана Міхайлаўна Піласевіч**, і мы іх пасадзілі...

У ранніх прыцемках чырвоныя агеньчыкі знічак на перакладзінах крыжоў стварылі незабыўнае відовішча: гэта свяціліся душы закатаваных, бязгучна размаўлялі з намі. Дзяды чулі нас, а мы іх. Значыць, тое, аб чым яны шэпчуць, іх нашчадкам наканавана зрабіць явай...

— Так хораша, так светла і гожа на "Дзяды" яшчэ не было! — выказала сваё ўражанне шчырая руплівіца курапацкіх талокаў **Аліна Дуброўская** з Дзяржынска.

Далучаюся цалкам і поўнасцю.

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.
Фота Юрыя ДЗЯДЗІНКІНА.

ПАЛІТЫКА

Хрысціяне-дэмакраты хочуць ісці на прэзідэнцкія выбары ў якасці партыі

Аргкамітэт па стварэнні грамадскага аб'яднання "Беларуская хрысціянская дэмакратыя" (БХД) працягне дзейнасць па рэгістрацыі арганізацыі. Аб гэтым паведаміў БелаПАН адзін з каардынатараў аргкамітэта Павел Севярынец перад пачаткам навукова-практычнай канферэнцыі "Хрысціянская дэмакратыя і беларускі рух", якая 1 лістапада зладжана ў Мінску ў штаб-кватэры Партыі БНФ і прысвечана 81-м угодкам з дня ўзнікнення "Беларускай хрысціянскай дэмакратыі".

Паводле слоў П.Севярынца, 1 сакавіка 2009 г. мае адбыцца ўстаноўчы з'езд палітычнай партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя". Партыя, адзначыў палітык, ставіць перад сабою амбітныя планы — або вылучэнне на прэзідэнцкіх выбарах 2011 г. свайго кандыдата, або падтрымка найбольш "уплывовага і рэальнага" кандыдата ў прэзідэнты ад апазіцыі. Перад пачаткам канферэнцыі адбыўся сход аргкамітэта Партыі "БХД", на якім прайшло рэйтынгавае галасаванне з нагоды магчымага прэтэндэнта ў кандыдаты на прэзідэнцкую пасаду, якога падтрымае БХД. Першае месца атрымаў пакуль гіпатэтычны кандыдат ад БХД, другое — лідэр руху "За Свабоду" Аляксандр Мілінкевіч. Як адзначыў П.Севярынец, БХД вядзе свой пачатак ад хрысціянскай партыі, створанай у Беларусі яшчэ падчас Першай сусветнай вайны. Гэта тая партыя, нагадаў ён, якая была найбольш уплывовай у Заходняй Беларусі і якая аб'ядноўвала членаў розных рэлігійных поглядаў — каталікоў, праваслаўных, пратэстантаў.

РОЗДУМ

Песні спяваць і поле араць

Зусім было сабраўся пісаць успаміны пра незабыўныя падзеі "Дзядоў-88", пра пачуццё акрыленасці, пах свабоды, народжаныя паўстаннем Беларускага народнага фронту "Адраджэньне". Але трапіўся мне ў рукі нумар "Народнай волі" за 23 кастрычніка з артыкулам З.Пазьняка "Гэта магутная песня ў жыцці нацыі", і я зразумеў, што так праспяваць песню, як Зянон Станіслававіч, я не ў стане. І што больш карысным для гісторыі і для новага пакалення дэмакратычна настроеных беларусаў будзе паразважаць над памылкамі, якія перашкодзілі нам жыць ужо сёння ў свабоднай і квітнеючай краіне. Тым больш што пры канцы артыкула З.Пазьняка знайшоў я спасылку на сваё прозвішча і выказванне ці то 1999 г., ці 2001 г.: "нацыянальна-вызвольная ідэя, якая была стрыжнем у дзейнасці БНФ з канца 80-х гг., у значнай ступені вычарпала сябе... Аптымальна было б не падзяляць Фронт, а аб'яднаць яго з Аб'яднанай грамадзянскай партыяй і іншымі партыямі гэтага накірунку".

Праўда, вярнуўшыся да пачатку артыкула, я знайшоў словы самога Пазьняка: *"Пасля ліквідацыі СССР і КПСС пратэстны антыкамуністычны і антыкаланіяльны ўздым скончыўся"*. І зразумеў, што думаем мы аднолькава, толькі сённяшнюю сітуацыю бачым па-рознаму. Зянон Станіслававіч на апошнім агульным з'ездзе БНФ у 1997 годзе дамогся абвяшчэння стварэння нацыянальна-вызвольнага руху. А я і тады і зараз лічу гэтую ідэю памылкай. Калі сапраўды патрэбны такі рух, то як можна пісаць: *"Тое, што сталася вечарам 25 жніўня 1991 года, — гэта найвялікшая выніковая падзея ў гісторыі Беларусі за апошнія 200 акупацыйных гадоў. Беларусь дамаглася рэальнай незалежнасці"?* Ці мы яе ўжо згубілі? А калі ёсць рэальная незалежнасць, то як можна ствараць нацыянальна-вызвольны рух? Супраць аўтарытарнага прамаскоўскага рэжыму трэба ствараць і ўмацоўваць шырокі дэмакратычны рух, не ставячы пад сумнеў такую каштоўнасць, як незалежнасць краіны.

Фактычна спрэчка ў нас вялася і вядзецца вакол вядомай дылемы. *"Хто не з намі — той супраць нас"?* Ці *"хто не супраць нас — той з намі"?* З.Пазьняк і створаная ім недзеяздольная структура КХП-БНФ — прыхільнікі першай формулы. А БНФ "Адраджэньне", а не толькі Ю.Хадыка, — другой. Хваравітае імкненне лічыць сябе бязгрэшным прывяло паважанага аўтара ў стан ізаляцыі і пустога рэзанёрства. Дзеля адраджэння былога сяброўства і аднадумства, а таксама забеспячэння *"другога прышэсця Народнага Фронту"* вельмі карысна азірнуцца і зразумець, што і чаму было зроблена памылкова ў першым прышэсці.

25 жніўня 1991 года з раніцы на плошчы Леніна (цяпер — Незалежнасці) віраваў шматтысячны бестэрміновы мітынг. Я кіраваў ім. Недзе каля трох гадзін дня паступіла інфармацыя, што будынак ЦК КПБ пакінуты гаспадарамі і клеркі паляць там дакументы. Я паслаў запіску ў залу пасяджэнняў Вярхоўнага Савета, які разглядаў пытанне аб забароне КПБ. На мой запыт, ці трэба займаць будынак ЦК КПБ, Пазьняк адказаў адмоўна. З пункту погляду сённяшняга Пазьняка, гэта — памылка. Бо ён піша: *"...у пачатку 90-х быў толькі адзін спосаб — улада ў Беларусі мусіла належаць Народнаму Фронту"*. Але ж тады і сёння таксама ён разумеў, што *"...грамадства, прыдушанае векавымі рэпрэсіямі, вынішчанае бальшавіцкім генацыдам і камуністычнай прапагандай, не паспявала за ідэйнымі пераменамі, дрэнна арыентавалася і не зусім разумела сутнасць і неабходнасць дзяржаўнага нацыянальнага развіцця"*. Я таксама разумеў гэта і разумеў, што гвалтоўны захоп улады не прынясе Беларусі нічога добрага, таму выканаў рашэнне дэпутацкай фракцыі БНФ і замест захопу ЦК КПБ наладзіў блазнёрскае пахаванне *"Славы Капээсэ"*. Моладзь з папяровую труною прадэфіліравала па вуліцы Карла Маркса да дома №38.

Значна больш грубая памылка была зроблена ў кастрычніку 1992 года, калі Вярхоўны Савет, які меў права толькі прызначыць дату правядзення рэферэндуму, забараніў яго пад ціскам дэпутатаў Д.Булахава, В.Ганчара і А.Лукашэнкі і падтрымаўшага іх старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета С.Шушкевіча. На рэферэндум выносілася пытанне аб спыненні паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета 12-га склікання і правядзенні датэрміновых выбараў новага ВС па выбарчым законе, які распрацавалі У.Анцулевіч, Г.Сямдзянава і В.Чуйко. Закон уводзіў мажарытарна-прапарцыянальную сістэму і быў надрукаваны ў цэнтральнай прэсе яшчэ ў сакавіку 1992 года. За рэферэндум падпісалася звыш 440 тысяч выбаршчыкаў па ўсёй краіне, подпісы якіх былі прызнаныя сапраўднымі ЦВК на чале з В.Ціхінем.

Гэта быў момант, калі ўлада сапраўды магла мірна перайсці да дэмакратаў. Я быў на тым пасяджэнні фракцыі БНФ у 326-м пакоі, калі разглядалася пытанне, што рабіць. Меншасць, у тым ліку В.Голубеў, Л.Зданевіч, С.Навумчык, была за выхад са складу Вярхоўнага Савета і разгортванне змагання за правядзенне рэферэндуму. Але большасць падтрымала З.Пазьняка, які выступіў супраць такой прапановы, спасылаючыся на прыклад Італіі, дзе ў 20-я гады сыход дэмакратаў з парламента аблегчыў Мусаліні ўсталяванне фашысцкай дыктатуры.

Магчыма, італьянскія дэмакраты тады памыліліся, а беларускія дэмакраты памыліліся ў кастрычніку 1992 года, моўчкі згадзіўшыся з неправавым рашэннем большасці Вярхоўнага Савета 12-га склікання, бо з гэтага часу ўплыў і падтрымка БНФ у грамадстве павольна, але няўхільна пакацілася долу.

Гэты сумны працэс падштурхнула і аднадзённая галадоўка групы дэпутатаў, абвешчаная 12 красавіка 1995 года і спыненая 13-га пасля таго, як іх па загадзе А.Лукашэнкі збілі ноччу і выкінулі з будынка Дома ўрада. Калі я і, несумненна, Вячаслаў Сіўчык у красавіку наступнага года абвясцілі галадоўку ў турме, то намі кіраваў намер даказаць, што сябры БНФ здольныя не толькі на дэманстратыўныя галадоўкі. І спадзяюся, што дэмакратычны ўздым 1996 года звязаны не з бегствам З.Пазьняка за мяжу, а з нашай рашучасцю галадаць да перамогі.

Аднак гэты ўздым адбываўся ўжо ў новай палітычнай сітуацыі. Ужо не было дамінавання БНФ у дэмакратычным руху. Перамога была магчымаю тады, як і сёння, толькі ў адзінстве ўсіх груп і груповак, што змагаліся за ўсталяванне ў краіне прававой дзяржавы і не былі супраць нас — Партыі БНФ, якая была і застаецца гарантам беларускай незалежнасці і нацыянальна-культурнага Адраджэння. Змаганне ў такіх умовах складаней і супярэчлівей, чым у стане манаполіі. Але манаполію ва ўладзе Беларусь ужо мае і ведае ўсе яе хібы. Не думаю, што можа існаваць дэмакратычная манаполія. Без розніцы, хто будзе ўвасабляць гэтую манаполію.

Добра спявае магутныя песні Зянон Станіслававіч. Але ж нехта мусіць і араць поле палітычнай культуры народа, "прыдушанага векавымі рэпрэсіямі... які дрэнна арыентуецца". Гэтую чорную працу і робяць Аб'яднаныя дэмакратычныя сілы, і ў тым ліку Партыя БНФ, якая свята захоўвае ідэалы, закладзеныя пры яе стварэнні. Робяць не заўсёды беспамылкова і эфектыўна. Але ж гэта — тэма іншага артыкула.

Віншую ўсіх сяброў БНФ і яго прыхільнікаў з дваццацігоддзем яго стварэння і пачаткам новага беларускага Адраджэння.

Юрый ХАДЫКА,
прафесар.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 ЛІСТАПАДА 2008 г.

ЗА ОКЕАНОМ

Горячие американцы

Представитель "Народной воли" в рамках образовательной программы имени Эдварда Марроу для журналистов три недели провела в Соединенных Штатах Америки.

Встречи и занятия проходили в четырех городах — Вашингтон (округ Колумбия), Ноксвил (Теннеси), Сиэтл (Вашингтон) и Нью-Йорк (Нью-Йорк) — и были посвящены в основном проблемам развития американской журналистики, взаимоотношениям чиновников и медиа, а также государственному управлению. Программа была чрезвычайно насыщенной — день плотно расписан с утра до вечера: встречи с известными американскими журналистами и медиа-экспертами, посещение редакций, брифинги, лекции, обмен мнениями. За эти три недели было много перелетов, много впечатлений и много настоящей Америки. Все это время я делала пометки в свой личный дневник. Вот лишь некоторые из них...

ИЗ ЛИЧНОГО ДНЕВНИКА

4 октября, Вашингтон

...По прилете в Вашингтон обнаружила, что мой телефон не поддерживает американский формат мобильной связи (во Франкфурте он работал, а в Штатах — уже нет, несмотря на роуминг). Звонить в Минск из отеля — слишком дорого. За два коротких звонка можно заплатить больше ста долларов. По словам наших переводчиков, самый выгодный вариант — приобрести местную сим-карту (для этого не нужен даже паспорт) или телефонную карточку. Телефонная карточка стоит от 5 до 50 долларов. Правда, карточки, рассчитанной на 40 минут разговора, хватает только на один непродолжительный звонок в Минск — из всех стран СНГ звонки в Беларусь считаются едва ли не самыми дорогими.

5 октября

...Разница во времени между Минском и Вашингтоном — семь часов. Когда в Вашингтоне два часа ночи, в Минске — девять утра. Красные глаза и непроходящее желание зевнуть и вздремнуть — вполне нормальное явление для акклиматизации. Переводчики говорят, что такое дремотное состояние будет длиться четыре-пять дней, потом организм привыкнет и перестроится на новое время. Главное — удержаться от желания поспать днем, иначе будет сложнее. Спасение — крепкий кофе. В Америке этот напиток пьют, как метко заметила моя коллега из Таджикистана, "ведрами": в маленьких чашках его подают очень редко. Складывается впечатление, что по утрам американцы пить кофе дома просто не успевают (или ленятся его готовить): на улице много прохожих с большими одноразовыми кофейными стаканами.

...Во время экскурсии по Вашингтону экскурсовод Эрик Трекслер обратил внимание на бастующего американца — он на фоне развешанных плакатов сидел через дорогу от Белого дома. Протестующий приходит на это место каждый день: раскладывает свой ноутбук, выходит в интернет, общается с интересующимся народом, собирает пожертвования. По словам экскурсовода, живет профессиональный забастовщик в основном за счет пожертвований — сундук для них стоит рядом с ним.

Во второй половине дня его сменяет бастующая дамочка...

Полиция, которая дежурит в районе Белого дома, на эту парочку внимания не обращает: пускай себе бастуют. Куда больше внимания полицейские уделяют курящим: в Америке дымить можно лишь в специально отведенных местах — там, где нет запрещающих знаков.

Кстати, в отличие от Беларуси, на фоне резиденции американского президента можно совершенно спокойно фотографироваться, там разрешается хоть целый день снимать все происходящее на видеокамеру. Полиция реагирует на это молча. В отличие от представителей Службы безопасности белорусского президента, которые через минуту после сделанного фото типа *"Я на фоне дома, где работает Лукашенко"* проверят у вас документы и потребуют немедленно удалить кадр из фотоаппарата.

Экскурсовод говорит, что каждый, кто хоть ненадолго приезжает в Вашингтон, знает, что первый этаж Белого дома отдан для различных мероприятий, встреч и конференций. На втором находится непосредственно резиденция президента. Третий этаж — низкопотолочный вариант отеля. "Он был построен для родственников президента, — говорит гид. — И когда они приезжают в город, то обычно селятся там".

На одном из подземных этажей расположен спортзал, раньше был плавательный бассейн.

Сомневаюсь, что каждый белорус знает, хотя бы на каком этаже в здании на Карла Маркса, 38 находится президентский рабочий кабинет...

К тому же в Белый дом попрежнему можно попасть на экскурсию.

"Правда, в связи с сентябрьскими событиями 2001 года все экскурсии сейчас проводятся только по разрешению Конгресса и по предварительной записи — чтобы была возможность проверить вашу биографию на предмет криминала", — объясняет экскурсовод.

...Американцы — на самом деле патриоты своей страны. Национальные флаги висят почти на всех зданиях, вне зависимости от того, жилой это дом или федеральное здание, праздник или будний день. "Звездно-полосатые" здесь даже на здании церкви.

...А еще в Вашингтоне очень много белок. Они скачут не только по газонам, но и по проезжей части.

...В вашингтонском семиэтажном "Ньюзиэме" (Музее новостей) собрано все, что имеет отношение к созданию американских новостей в течение пяти столетий. Блокноты, диктофоны, записные книжки погибших журналистов, продырявленный в горячей точке джип, останки башни, рухнувшей во время теракта 11 сентября, масса фотографий. Здесь крутят фильмы и репортажи журналистов, снятые сразу после обрушения башен-близнецов... Народу в музее — море! Интересно, пользовался бы успехом белорусский "Ньюзиэм"?..

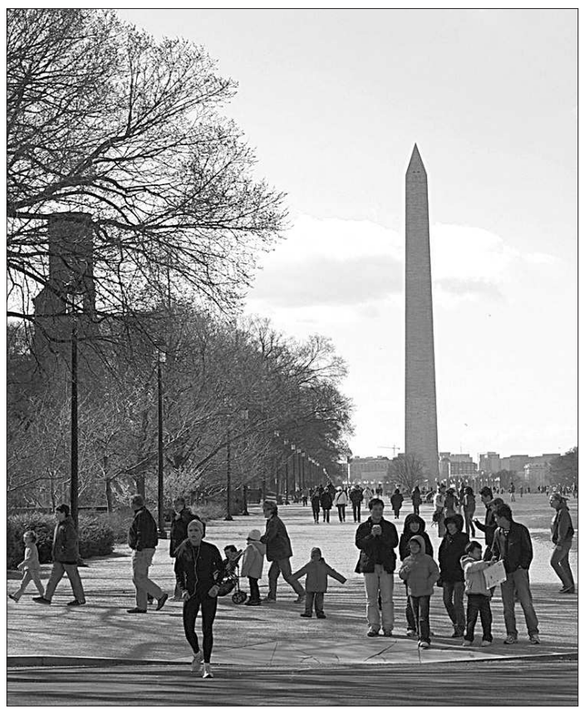

6 октября

..."Обрати внимание, красивые ли американки!", — просила меня подруга перед отъездом.

Я не знаю, как ответить на этот вопрос. Американки — очень разные. Весьма непосредственные, привлекательные и гармоничные — латиноамериканки. Стильные — негритянки, даже если полные. У всех — очень хорошая кожа.

Еще американки очень раскрепощенные, раскованные. Например, во время официального мероприятия наблюдала любопытную картину. Одна американка (на вид примерно около 30 лет, полноватая) в пиджаке и короткой юбке, без колготок, в шлепанцах, слушала доклад, высоко забросив ноги на спинку стула. Не знаю, ощущала ли она себя при этом героиней Шерон Стоун из фильма "Основной инстинкт"...

Или другой пример. Пешеходный переход. Дойдя до середины проезжей части девушка (по виду — типичная местная жительница) снимает туфли и дальше, как ни в чем ни бывало, идет по асфальту в колготках.

К выбору одежды в Америке относятся совершенно иначе, чем у нас. Так, на улице в Вашингтоне запросто можно встретить дамочку при макияже в изысканном деловом костюме, с украшениями и в... кроссовках. Девушки в меховых куртках, ультракоротких юбках и сапогах, одетых на голые ноги (в крайнем случае под ними окажутся гольфы) — тоже не редкость. Мужчины в шарфе и шортах — вполне нормальное явление.

В аэропортах на досмотре, где обязательно надо снимать обувь, отдельные американцы ничуть не смущаются своих рваных носков. Стыдливо отводят взгляд те, кто случайно замечает эту пикантную деталь гардероба...

...Американцы, пожалуй, очень горячая нация. И нормальная температура тела у них наверняка выше, чем 36,6. С некоторых встреч мы выбегали на улицу погреться — кондиционеры в залах работали так сильно, что без шарфа или куртки высидеть было сложно. При этом американцы сидят только в рубашках — и хоть бы хны! И почти всегда пьют воду или соки с большим количеством льда. Вечером, когда мы выходили на прогулку в куртках, местные жители прогуливались вместе с детьми в майках и шортах. Администраторы объясняли, что иностранцев в Вашингтоне и некоторых других городах Америки сразу можно вычислить по одежде: одеты теплее и элегантнее. Американцы же могут одеваться дорого, но безвкусно...

(Продолжение следует...)

КАК ОТКРЫТЬ ВИЗУ?

В связи с тем, что Америка в отношении Беларуси ввела (и пока не отменила) санкции, американскую визу в Посольстве США в Минске можно открыть лишь в некоторых чрезвычайных случаях.

Например, если нужно поехать в Штаты на лечение, то вам скорее всего откроют визу здесь. А если вы намерены провести отпуск в Майами и развлечься в Диснейленде — придется ехать за визой в Москву, Петербург или Варшаву.

ЧТО НУЖНО ЗНАТЬ, ОТПРАВЛЯЯСЬ В ШТАТЫ?

Прямого рейса до Вашингтона или Нью-Йорка из Минска нет. Из Франкфурта лететь примерно девять часов, из Москвы — немного больше.

В ручную кладь не стоит класть ножницы, пилочки, кремы, духи, дезодоранты, — это все изымут на досмотре перед посадкой в самолет.

Если вам придется совершить хотя бы несколько внутренних перелетов по Штатам, позаботьтесь о том, чтобы чемоданы (особенно ручки) были достаточно крепкими — при погрузке их так швыряют, что свой новый чемоданчик можно с первого взгляда и не узнать...

Если вы летите экономическим классом, то вес вашего багажа не должен превышать 22 килограмма — таково требование внутренних авиалиний США. Можно провозить два чемодана по 22 килограмма каждый, но нельзя один, например, весом в 26 килограммов. За второй чемодан, кстати, придется доплатить — 25—50 долларов.

Помните, что ваш чемодан в случае необходимости могут вскрыть на досмотре, поэтому не запирайте его на замок: взломают.

Упаковывать чемоданы и сумки надо по-американски. Минтранс США рекомендует помещать личные вещи в прозрачные пластиковые пакеты для того, чтобы сотрудникам аэропорта не пришлось дотрагиваться до них при осмотре. Также пассажирам советуют не упаковывать багаж слишком плотно (это облегчит поиски подозрительных предметов), перевозимые книги стоит разложить по дну сумки, а обувь, наоборот, поместить поверх остального груза. Если вы везете подарки, то их не рекомендуется заворачивать в бумагу.

Сдав багаж, вы отправляетесь на досмотр. Здесь придется снять верхнюю одежду, ремень и обязательно обувь. Если на вашем посадочном талоне стоят буквы "SSSS", значит, вас будут досматривать более тщательно при помощи специальной техники. Как утверждают сами американцы, на персональный досмотр попадают выборочно: "как решит компьютер". Например, из нашей группы (13 журналистов из стран СНГ) на персональный досмотр попали четверо.

Недовольных такой системой досмотра нет. Как говорят в Америке, все делается "в целях вашей же безопасности".

Вся процедура досмотра занимает меньше десяти минут.

Билет до Нью-Йорка и обратно через Франкфурт (экономкласс) стоит минимум 831 евро.

ВЗГЛЯД СО СТОРОНЫ

Матвей КАМИНСКИЙ: «Главную белорусскую проблему зовут Александр Лукашенко»

Член редколлегии влиятельнейшей американской газеты "The Wall Street Journal" журналист Матвей Каминский считает, что за те полгода, на которые Евросоюз отменил санкции в отношении белорусских чиновников, в Беларуси мало что изменится.

"Много лет назад в Минске я встречался со Станиславом Шушкевичем, когда тот еще был главой государства, — *сказал "Народной воле" Матвей Каминский.* — Так что можно сказать, что я видел более-менее свободную Беларусь...

Я убежден, что Беларусь должна оставаться свободной и независимой страной. Если Беларусь захочет, то она может интегрироваться с Западом. Но этот выбор должен сделать белорусский народ.

Европейцы недавно ослабили свои санкции в том, что касается поездок и путешествий чиновников. Теперь Евросоюз будет наблюдать, пойдет ли белорусский президент на то, чтобы сделать послабления для независимой прессы, будут ли расследованы громкие дела о пропавших людях.

Но я не думаю, что Америка в ближайшем времени отменит свои санкции. Если в Беларуси за эти полгода действительно произойдут серьезные изменения, то, безусловно, это случится. Но мне кажется, что вряд ли в Беларуси что-то существенно изменится. Я считаю, что сегодня главную белорусскую проблему зовут Александр Лукашенко".

Марина КОКТЫШ.

КОРАТКА

У Мінску чакаюць Даніэля Артэгу

Аляксандр Лукашэнка заяўляе аб пашырэнні кола "сяброў" Беларусі сярод дзяржаў Лацінскай Амерыкі, заяўляючы, у прыватнасці, аб вялікім патэнцыяле супрацоўніцтва з Нікарагуа.

"З пункту погляду гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва нам вельмі важна мець пункт апоры ў гэтай частцы Амерыкі, каб не толькі супрацоўнічаць з вамі, але і з суседнім рэгіёнам", — адзначыў А.Лукашэнка, сустракаючыся ў Мінску з міністрам замежных спраў Нікарагуа Самуэлем Сантасам Лопесам.

У сваю чаргу кіраўнік нікарагуанскага МЗС сказаў, што ў яго краіне "з задавальненнем гатовыя прыняць прэзідэнта Беларусі з візітам", і выказаў надзею, што ў наступным годзе можа адбыцца візіт у Мінск прэзідэнта Нікарагуа Даніэля Артэгі.

Беларусь гатова аддаць самае дарагое — дзяржаўныя банкі

Улады Беларусі могуць прадаць да 25% акцый "Беларусбанка", "Белаграпрамбанка", а таксама кантрольныя пакеты "БПБ-Банка" і "Белінвестбанка".

Пра гэта паведаміў намеснік старшыні праўлення "Беларусбанка" Уладзімір Новік. Паводле яго слоў, у цяперашні час дзяржава вядзе перамовы з патэнцыйнымі пакупнікамі.

"Прыбытак "Беларусбанка" ў 2008 годзе чакаецца на ўзроўні 150 млн долараў. Для такога буйнога банка гэта мала... Прыбытковасць нашых акцый павінна быць не менш, чым стаўка рэфінансавання, а для гэтага нам патрэбна выйсці на вельмі вялікі прыбытак, каб куды-небудзь выходзіць", — заявіў Уладзімір Новік.

Ён адзначыў, што дзеля павышэння рэнтабельнасці кіраўніцтва банка і краіны гатовае пайсці на скарачэнне персаналу банка.

Пасля «Лініі Сталіна» ў Беларусі з'явілася і «Лінія Молатава»

На Аўгустоўскім канале пачалася рэканструкцыя абарончага збудавання — умацаванага раёна савецкіх войскаў, які, нібыта, меў назву "Лінія Молатава". Як паведамляе тэлеканал СТБ, дзевяць дотаў, якія захаваліся, стануць новым турыстычным маршрутам. Усім жадаючым будуць паказваць першы дзень Вялікай Айчыннай вайны.

Тады чырвонаармейцы трымалі ў дотах гераічную абарону, якую нямецкія войскі здолелі зламаць толькі праз два дні з дапамогай атрутных газаў. Такім чынам, у выпадку рэканструкцыі ваенных падзей на Аўгустоўскім канале турысты пабачаць газавую атаку. Прэм'ера гістарычнай рэтраспектывы пройдзе ўжо ў бліжэйшыя месяцы.

КАДРЫ

Пературсаваліся

Палата прадстаўнікоў чацвёртага склікання скончыла фарміраванне сваіх кіруючых органаў. Дэпутаты зацвердзілі старшыняў усіх 14 сталых парламенцкіх камісій і ўстанавілі своеасаблівы рэкорд — усе старшыні камісій былі абраны на безальтэрнатыўнай аснове.

Калі адкінуць час на патаемнае галасаванне, дык уся працэдура абрання заняла дзве гадзіны. На адрас прэтэндэнтаў ад іх калегаў прагучалі ўсяго чатыры пытанні, дый тыя выглядалі хутчэй пажаданнямі. Прыкладам, былы кіраўнік Купалаўскага тэатра Генадзь Давыдзька пацікавіўся ва Уладзіміра Здановіча, ці абяцае той аддаваць тэатру і кіно столькі ж увагі, колькі і адукацыі?

Дарэчы, спадар Здановіч — адзін з двух дэпутатаў, які захаваў за сабой былую пасаду. Ён па-ранейшаму будзе кіраваць камісіяй па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе. Як і Алег Вялічка — камісіяй па ахове здароўя, фізічнай культуры, справах сям'і і моладзі. Ды яшчэ Міхаіл Русы застаўся старшынстваваць. Але калі раней ён займаўся аграрнымі пытаннямі (што было лагічна для былога міністра сельскай гаспадаркі), дык цяпер будзе адказваць за пераадольванне наступстваў чарнобыльскай катастрофы.

Зразумець логіку, чаму той ці іншы дэпутат будзе ўзначальваць менавіта тую ці іншую камісію, журналісты ў прэс-цэнтры не змаглі. І не толькі на прыкладзе спадара Русага. Так, Сяргей Маскевіч узначаліў міжнародную камісію, хоць у папярэдняй Палаце займаўся бюджэтам і падаткамі. Камісіяй дзяржаўнага будаўніцтва цяпер будзе кіраваць новы дэпутат — Васіль Байкоў (ён у Віцебскай вобласці кіраваў камітэтам па ахове прыродных рэсурсаў).

У агульным спісе 14 камісій першай значылася камісія па заканадаўстве і судова-прававых пытаннях. Традыцыйна яна лічыцца найбольш важнай, паколькі праз яе абавязкова праходзяць усе законапраекты. Узначаліў яе былы старшыня суда Цэнтральнага раёна Мінска Мікалай Самасейка.

Намеснік старшыні маладзёжнай арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі "Маладыя дэмакраты" Міхась Пашкевіч асабіста сутыкаўся са спадаром Самасейкам двойчы. Першы раз, калі ён судзіў Міхася за ўдзел у акцыі прадпрымальнікаў; другі — калі Пашкевіч узначальваў групу назіральнікаў ад АГП на выбарах у Палату прадстаўнікоў у Старавіленскай акрузе, дзе сышліся Мікалай Самасейка і Анатоль Лябедзька.

Маладзёжны актывіст нічога не кажа пра суд. І тлумачыць гэта нежаданнем быць прадузятым. А вось пра выбарчую кампанію распавядае так: "Ягоная каманда праводзіла пікеты ў тых месцах, дзе іх наогул забараняў закон. Думаю, гэты чалавек разумее, што ніякай перамогі ў яго не было".

Уладзімір ГЛОД.

Знаёмыя ўсё твары

Старшынёй Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу чацвёртага склікання на безальтэрнатыўнай аснове абраны кіраўнік Магілёўскага аблвыканкама Барыс Батура. Падчас адкрытага электроннага галасавання ў яго падтрымку выказаліся 49 членаў Савета Рэспублікі, два не галасавалі.

Барыс Батура нарадзіўся 28 ліпеня 1947 года ў Ваўкавыску (Гродзенская вобласць). Скончыў Беларускі політэхнічны інстытут па спецыяльнасці "інжынер-механік" (1970). Быў міністрам жыллёва-камунальнай гаспадаркі (1990—1999), намеснікам прэм'ер-міністра (1999—2000). 14 лістапада 2000 года зацверджаны старшынёй Магілёўскага аблвыканкама. З'яўляецца старшынёй Беларускай федэрацыі валейбола. Заслужаны работнік сферы абслугоўвання Рэспублікі Беларусь (1997).

На пасаду намесніка старшыні Савета Рэспублікі чацвёртага склікання на безальтэрнатыўнай аснове абраны 69-гадовы Анатоль Рубінаў — першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта. За яго кандыдатуру таксама прагаласавалі ўсе члены верхняй палаты, якія прысутнічалі на пасяджэнні.

Анатоль Рубінаў — акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук. У 2002—2006 гадах узначальваў Вышэйшую атэстацыйную камісію. У Савет Рэспублікі абраны ад Мінска. У Адміністрацыі прэзідэнта ён курыраваў ідэалогію і менавіта яго трэба памінаць "добрым словам" за славутую школьную рэформу.

Зараз галоўнай інтрыгай з'яўляецца, хто ж узначаліць ідэалагічны блок у Адміністрацыі прэзідэнта і ўзначаліць Магілёўскую вобласць. Дарэчы, без кіраўніка засталася і Віцебская вобласць, бо Уладзімір Андрэйчанка ўзначаліў Палату прадстаўнікоў.

ПРЭСІНГ

Праваабаронцы просяць МВФ не выдаваць Беларусі крэдыт

У Мінску працягваюцца перамовы паміж прадстаўнікамі беларускага ўрада і Міжнароднага валютнага фонду аб прадастаўленні нашай краіне пазыкі ў 2 мільярды долараў. Аляксандр Лукашэнка раптам загаварыў вельмі рыначнымі тэрмінамі, прадстаўнікі МВФ вывучаюць сітуацыю з эканомікай і фінансамі ў Беларусі і фармулююць умовы прадастаўлення крэдыту, але ці выдзеляць яго — гэта вялікае пытанне.

Справа ў тым, што праваабарончая арганізацыя "Фрыдам Хаўс" і адвакацкая фірма Patton Boggs звярнуліся ў Міжнародны валютны фонд з просьбай не выдаваць Беларусі крэдыт. Крэдыт просяць не выдаваць да таго часу, пакуль амерыканскі юрыст Эмануіл Зельцэр знаходзіцца ў турме Камітэта дзяржбяспекі Беларусі.

Аб гэтым БелаПАН паведаміў адзін з адвакатаў фірмы Patton Boggs Джозэф Бранд, чыім кліентам з'яўляецца Э.Зельцэр.

Па ягоных словах, аб дадзеным звароце ўжо апавешчаныя Міністэрства фінансаў і Дзярждэпартамент ЗША. Акрамя таго, паведаміў Д.Бранд, адпаведнае апавяшчэнне будзе накіравана ў камітэт па замежных справах сената ЗША.

"Дамоўленасць МВФ не можа быць складзеная без ухвалення ўрада ЗША. Мы думаем, што няма ніякіх шанцаў на гэтую згоду, пакуль Эмануіл Зельцэр застаецца ў турме", — сказаў Д.Бранд.

Амерыканскі юрыст Эмануіл Зельцэр і ягоны сакратар Уладлена Функ былі затрыманыя 12 сакавіка ў аэрапорце Мінска. 11 жніўня за выкарыстанне загадзя лжывых дакументаў і замах на камерцыйны шпіянаж Э.Зельцэр быў асуджаны да трох гадоў пазбаўлення волі, У.Функ — да аднаго. Яны настойваюць на сваёй невінаватасці хаця б таму, што ўвогуле ніколі не былі ў Беларусі. Суд над імі праходзіў у закрытым рэжыме.

31 кастрычніка, аднак, Вярхоўны суд пры разглядзе касацыйнай скаргі па справе Э.Зельцэра і У.Функ прыняў рашэнне пакінуць ранейшы прыгавор у сіле.

Ірына МАЛЬЦАВА.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 ЛІСТАПАДА 2008 г.

АКЦЫЯ

Разам станем за журналістыку!

Так ужо склалася: у рэдакцыі самых розных выданняў (і друкаваных, і электронных) цягнуцца людзі ў пошуках справядлівасці, спагады, дапамогі. Безабаронныя шукаюць спосаб пакараць беспакараных. Беспакараныя ў сваю чаргу шукаюць спосаб паўплываць на безабаронных, але яшчэ болей — на тых, хто можа пачуць голас слабых. Перш за ўсё — на журналістаў.

Вольная журналістыка — аснова жыцця нармальнага грамадства. Голас кожнага можа і павінен быць пачуты.

Таму мы, беларускія журналісты, сваёй штодзённай працай у літаральным сэнсе стаім за журналістыку, стаім за чэсную інфармацыю. Разам з намі за прафесійную і незалежную журналістыку штодзённа ў любое надвор'е на гарадскіх вуліцах стаяць нашы распаўсюджвальнікі. Разам з намі за свабоду слова стаіце вы, нашы чытачы. Ваш выбар, зроблены не па ўказцы начальніка на рабоце, не па патрабаванні дзяржаўных чыноўнікаў, а па сумленні і гонары, — самае галоўнае наша прызнанне, самая вялікая ўзнагарода.

Усе **мы стаім за журналістыку**! Не за прафесію, але за свабоду гаварыць і быць пачутымі, за жыццё па-за Каралеўствам крывых люстэркаў, за ўсе колеры вясёлкі, за свежы і духмяны інфармацыйны "хлеб" на нашых сталах!

Шукайце нашы выданні ў распаўсюджвальнікаў! Падпісвайцеся на нас у рэдакцыях! Чытайце нашы навіны на сайтах! Будзьце з намі! Таму што толькі ўсе разам мы зможам адстаяць свабоду слова!

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Вадим РОСТОВ

Гибель Литвы

На протяжении XIX века усилиями царизма исчезла Литва, вместо нее у нас насаждался термин "Беларусь" — который тоже был вскоре запрещен. И хотя в XX веке мы смогли возродить формально государственность Беларуси, но последствия русификации оказались ужасающими. Без осознания себя как исторической Литвы — не может быть и никакой Беларуси сегодня.

НАЧАЛО ОККУПАЦИИ

При первом разделе Речи Посполитой Россия захватила себе восточные земли ВКЛ, которые объявила как "Белорусское генерал-губернаторство" (Витебская, Могилевская и Смоленская губернии). Термин "белорусское" тогда еще не имел национального значения, со времен войны 1654—1667 гг. под ним понимали население, принявшее присягу российским феодалам, и первыми "белорусцами" были украинские казаки — их так стали называть в России после Договора 1654 года.

В ходе второго и третьего разделов Речи Посполитой Россия оккупировала уже все остальные земли ВКЛ, включавшие княжество Самогития (нынешняя Республика Литува) и непосредственно саму Литву — территорию нынешней Центральной и Западной Беларуси вместе с Вильно. Тут царизм объявил "Литовское генерал-губернаторство" (Виленская, Гродненская и Минская губернии).

Таким образом, с 1795 года царизм искусственно разделил единый до этого этнос литвинов Литвы на два якобы разных этноса: на белорусов Витебска, Полоцка, Могилева, Смоленска, Гомеля — и на этнос литвинов (литовцо-руссов) Минска, Бобруйска, Вильно, Гродно, Бреста. В дальнейшем политика русификации со стороны царизма привела к переносу термина "Беларусь" на Литовское генерал-губернаторство (историческую Литву литвинов). А само название "Литва", ставшее запрещенным у нас, вытеснялось к жемойтам княжества Самогития, хотя они к Литве никакого отношения не имели.

С самого начала этой 122-летней оккупации (именно оккупации, так как захват ВКЛ был осуществлен войсками Суворова) политика царизма была направлена на лишение нашего народа свободы и национального лица. Губернаторами назначались исключительно русские, присылаемые из России, а белорусы были принципиально ЭТНИЧЕСКИ на 122 года отстранены от власти в своем Отечестве. Правило царизма, введенное еще Екатериной II: в Беларуси не должны править представители местного этноса (никакие, включая местных князей), а руководить всеми сферами административной, гражданской и духовной жизни должны только присланные сюда ставленники из России (в том числе судьи и духовенство).

Так Россия лишила белорусов всех черт малейшей государственности и национальной самостоятельности, все у нас подменяя командированным штатом "баскаков" для управления, насаждения своих ордынских имперских идей и сбора дани — по старым традициям Орды. Откуда это жесткое отношение, которого не было к прочим субъектам царизма? Видимо, это являлось продолжением спора Московии за главенство в Руси, где на кону были поставлены уже ею захваченные и "переваренные" республики Новгорода и Пскова, а также Великое княжество Тверское — кроваво истребленные Иваном Грозным за их желание войти вместе с ВКЛ в Речь Посполитую. То есть это отношение определялось внутренними проблемами России — в их контексте для выживания России следовало ликвидировать нас как единственного идеологического и исторического ее конкурента на "собирание Руси". Именно этим мы и отличались от латышей, финнов или грузин, к существованию которых царизм относился вполне лояльно или даже безразлично — они не затрагивали основ российской государственности, не оспаривали их самим фактом своего существования.

Перед шляхтой ВКЛ было поставлено условием сохранения владениями — присяга на верность России. Например, управляющий владениями графа Храптовича в Оршанском и Лепельском поветах писал: "Нам угрожают (отчуждением) владениями в случае непринесения присяги в течение месяца, а в присяге сказано, что мы добровольно, без принуждения хотим и надеемся находиться под властью России".

Еще недавно учебники истории СССР рассказывали миф о том, что царизм якобы протянул белорусам "братскую руку помощи русского народа", "освобождая их от гнета польских и литовских помещиков". Польских помещиков в Беларуси не было, а вот от своих местных Россия нас действительно "освобождала". С тем, правда, уточнением, что она для наших крестьян впервые устанавливала крепостное право. Если переход от вассальных отношений со своим помещиком на крепостное рабство иностранного рабовладельца называть "освобождением" — то это выглядит странно.

Уже в первые десятилетия в рамках ликвидации нашего дворянства царизм передал в руки русских помещиков более четверти белорусских крестьян. Начали Екатерина II и Павел I, которые подарили в крепостное владение русским феодалам более 200 тысяч ревизских (мужских) душ селян. Плюс 15.000 получил фаворит императрицы Потемкин (вокруг Кричева), 17.000 — генерал-фельдмаршал Румянцев-Задунайский (вокруг Гомеля и вокруг Пружан в Брестской области), 12.000 — чиновник Зорыч (в Шклове), 7000 — генерал-фельдмаршал Суворов (вокруг Кобрина в Брестской области) — за подавление там восстания против русской оккупации.

Вот типичный пример — из распоряжения Екатерины II от 1782 г.: "Мы, Екатерина II... объявляем этим, что мы всемилостиво подарили нашей статс-даме княгине Екатерине Дашковой в вечное и отеческое владение из деревень в Могилевской губернии местечко Круглое, что находится в казенном ведомстве, с селами и деревнями, которые принадлежат ему и в которых согласно ведомости насчитывается две тысячи пятьсот пятьдесят четыре души мужского пола..."

Белорусские крестьяне при этом низводились до уровня рабов. Новые русские владельцы могли с ними делать то, что было просто немыслимым в ВКЛ: могли их продать, переселить в иные места, селяне не имели права жаловаться на хозяев, их собственность отныне не была ничем защищена. Кроме того, налоги собирались в Беларуси до 1811 г. не ассигнациями, как везде в России, а монетой, реальный курс которой был намного выше. Впервые мужчин из селян и мещан Беларуси стали призывать в рекруты на 25 лет службы (с конца XVIII в. — с 200, с 1820-го — со 125 душ мужского пола). Там белорусы стали пушечным мясом царизма в его колониальном завоевании Кавказа и других свободных регионов.

С 1810 года царизм создает у нас сеть "военных поселений", то есть военных баз или жандармских "городков", призванных обеспечивать у нас колониальную власть. Для этого выселялось в глубинку России все население какой-нибудь "неблагонадежной" деревни, а в их дома заселялся российский гарнизон.

«ПЛАН ОГИНСКОГО»

В 1806 году французские войска заняли часть Польши, которая ранее входила в состав Пруссии, там было создано Варшавское Герцогство. Стараясь не допустить ставки Наполеона на поддержку у поляков и литвинов-белорусов, Александр I заявил о своем намерении воссоздать под эгидой России Великое княжество Литовское. По поручению императора в 1811 году князья Огинский, Любецкий и граф Плятер создали проект "Положения о правлении автономным Великим княжеством Литовским".

В записке Огинского Александру I значилось:

"Часть Польши, присоединенная к Российской империи, составляла некогда особое самостоятельное владение — Литву... Жители его исстари... заботились о своем праве и были верны своим монархам, отличались мужеством и любовью к отечеству. Гордые своим происхождением, литвины... сохранили свои обычаи, свой гражданский кодекс, местное управление, свое войско, верховный суд... и даже сойм, который собирался по очереди в Варшаве и Гродно...

Я уверен, что если бы со времени присоединения к России взятых польских земель была из них создана одна провинция, сохранено имя Литвы и оставлены ее давние права, и если бы из нее был создан особый край со своим управлением, или в качестве соединенной и включенной в состав Российской империи державы, то тогда иноземное вторжение проникло бы туда с трудом".

Обращаю внимание на слова Огинского: "литвины... сохранили свои обычаи, свой гражданский кодекс, местное управление, свое войско, верховный суд... и даже сойм".

А ведь в России многие историки утверждали и утверждают обратное. Например, известный историк Рой Медведев на страницах журнала "Наука и жизнь" (№3, 2006) писал:

"Судьба белорусского языка сложилась менее удачно, ибо белорусам как народу не удалось ни в средние века, ни в новое время создать независимое национальное государство. ...Тормозом к развитию языка стало и то, что в Белоруссии не возникло своей аристократии, своих законов, своей армии".

Все это у нас было до российской оккупации — и все это у нас СОЗНАТЕЛЬНО было ЛИКВИДИРОВАНО Россией. Поэтому суждения российских историков о "неразвитости" белорусов кажутся сущим издевательством: ведь именно Россия лишила нас всего того, о чем пишет Рой Медведев...

Огинский сравнивал нас с Грузией — которая вошла в состав России, сохраняя себя как державу, а потому была верна России, а ее князья верно служили царизму во всех войнах. У нас же ситуация была совершенно иной: нас царизм лишил всякой государственности и правления белорусов, разогнал шляхту, передал селян в рабство своим русским помещикам. Такого царизм не позволял себе даже в отношениях с мелкими княжествами Кавказа, Сибири и Средней Азии. Даже в Калмыкии.

Причину такого особого жесткого к нам отношения со стороны России — определила еще Екатерина II, которая объясняла, что Литва являлась на протяжении веков главным врагом России, а нынешний захват Литвы должен означать не ее принадлежность России, а ее ликвидацию как постоянной угрозы русским. Таким образом, ликвидация нашей государственности была предопределена. Проект Огинского о воссоздании Литвы "подобно Грузии" в составе России был отвергнут, как в будущем царизм запретил и придуманную им вместо Литвы "Беларусь", потому что в ней все равно "жила идея Литвы".

Огинский оказался прав: наша шляхта Литовского и Белорусского генерал-губернаторств (то есть всей нынешней территории Беларуси) приветствовала Наполеона как своего освободителя, пошла воевать вместе с ним против России. Например, князь Радзивилл за свой счет выставил трехтысячный уланский полк, который уже скоро первым вступил в Вильно и освободил его от российской оккупации.

На стороне России воевало примерно столько же литвинов-белорусов, как и на стороне Франции. Гусарские "Гродненский" ("Литовского генерал-губернаторства") и "Белорусский" ("Белорусского генерал-губернаторства") полки входили в состав 1-й русской армии Барклая де Толли, в последнем служил герой войны Денис Давыдов. Эти полки, как и прочие "литовские" и "белорусские" подразделения воевали за Россию в бело-красных мундирах по цветам бело-красно-белого флага Литвы-Беларуси и с "Погоней" на полковых флагах и головных уборах. Знаменитая первая в России женщина-офицер Надежда Дурова служила в 1811 г. в Литовском уланском полку, сформированном из западных белорусов (литвинов) и размещенном в Гродно, где носила эти же белорусские символы и была вынуждена слышать каждый день непонятную ее уху белорусскую речь. Несколько десятков тысяч солдат-рекрутов из Беларуси участвовали на стороне России и в знаменитом Бородинском сражении, воюя в нем против своих соплеменников.

При наступлении французов выяснилось, что наше население уже исстрадалось от российского ига и ждало освобождения, в том числе городские власти Минска предали Россию. В изданной в 1905 году в Санкт-Петербурге книге "Минск: исторический очерк" (переиздана издательством "Універсітэцкае" в Минске в 1994 г.) писалось:

(Продолжение на 6-й стр.)

Кризис резко повысил спрос на услуги агентств по выбиванию долгов

Финансовый кризис поднял спрос на услуги коллекторских агентств, собирающих просроченную задолженность.

Банки и компании в условиях кризиса экономики остро нуждаются в деньгах: для поддержания собственной ликвидности они начинают активно работать с проблемными долгами, говорится в обзоре коллекторской компании ЗАО "Секвойя Кредит Консолидейшн". В результате услуги, предоставляемые коллекторскими агентствами, оказались крайне востребованными.

Объемы задолженности, передаваемой в работу коллекторам, сейчас растут еженедельно, к взысканию передаются все более "свежие" долги. В условиях кризиса в коллекторские агентства активно стали обращаться не только банки, но и производственные предприятия, розничные торговые сети, телекоммуникационные компании, предприятия ЖКХ и т.д.

Все это сказывается на стоимости услуг коллекторских агентств — к лету 2008 года она приблизилась к среднеевропейскому уровню — 20—25%. Теперь их услуги снова подорожают: высокая инфляция, рост стоимости связи, аренды, транспортных расходов.

ФОТОВЗГЛЯД

Патриарх Алексий II встретился в Москве с главой французских католиков кардиналом Андре Вен-Труа.

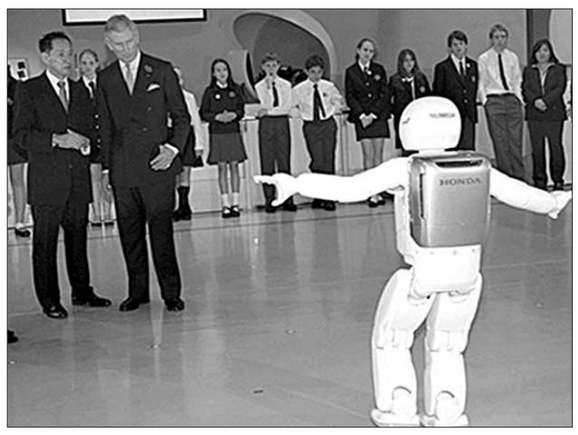

Принцу Чарльзу во время его визита в Японию был продемонстрирован робот по имени Асимо.

ЧТО ТАМ, ЗА БУГОМ?

Открытие первой линии метрополитена

В Варшаве спустя 25 лет после начала строительства открылась первая линия метро, на которой расположена 21 станция.

Протяженность линии 20 километров. Строительство первой линии варшавского метро, пересекающей город с севера на юг, началось в 1983 году.

Власти планируют строительство второй ветки, которая свяжет восточные и западные районы Варшавы. Мэр столицы Ханна Гронкевич-Вальц надеется, что вторая линия метрополитена будет построена не более чем за пять лет, а стоимость ее строительства не будет слишком высокой.

В открытии трех последних станций принимали участие тысячи варшавян. На конечной станции Млоцины прошло народное гуляние по случаю окончания строительства первой линии метрополитена.

Пакет доверия

Экономисты, принявшие участие во встрече с президентом Лехом Качиньским, сошлись во мнении о том, что польская экономика имеет прочный фундамент, что позволит ей избежать наиболее серьезных последствий кризиса мировых финансов.

В совещании, которое было посвящено возможным последствиям для Польши мирового кризиса, приняли участие ведущие экономисты страны, председатель Ассоциации польских банков, а также президенты коммерческих банков.

Глава Национального банка Польши Славомир Скшипек подчеркнул, что перед лицом кризиса важную роль призван сыграть принятый Центробанком Пакет доверия. По его мнению, определенные панические реакции инвесторов не имели под собой рациональных основ. "Я могу еще раз подтвердить, что это не имеет ничего общего с фундаментом польской экономики. Я убежден, что вскоре польский рынок должен соответствующим образом отреагировать. Принятый Пакет доверия сыграл свою роль — благодаря ему обеспечена безопасность отечественного рынка", — заявил после встречи в президентском дворце глава Центробанка Славомир Скшипек.

Встреча Туска с китайским лидером

Польша будет поставлять в Китай продовольственные товары, оборудование для горнодобывающей промышленности и медь.

Китайская сторона также выразила заинтересованность в сотрудничестве с Польшей в области экологических технологий и энергетики.

Таковы результаты встречи в Пекине премьера Дональда Туска с китайским лидером, генеральным секретарем Коммунистической партии Китая Ху Дзин Тао и премьером КНР Вэнь Цзябао. Китайский премьер заверил, что отношения с Польшей имеют для его страны приоритетный характер. Со своей стороны, премьер Туск высоко оценил экономические перемены в Китае.

Глава правительства Польши принял также участие во встрече лидеров стран Европы и Азии (ASEM), основными темами которой были энергетическая безопасность, изменения мирового климата и развитие торговли между Азией и Европой.

Школа для бабушек

В Люблине начала действовать Школа для бабушек, которая подскажет, как решать проблемы малышей, как рассказывать сказки и во что играть с внуками.

Школа была придумана в рамках конкурса "Старейшина в действии", который объявили Товарищество творческих инициатив совместно с Польско-американским фондом свободы.

У многих людей только на пенсии есть время для того, чтобы реализовать свои мечты и увлечения. Поэтому программа "Старейшина в действии" рассчитана на активизацию активности людей пожилого возраста.

В рамках конкурса "Старейшина в действии", кроме Школы для бабушек в Люблине, финансирование получили 29 других проектов во всей Польше. Поддерживались инициативы, которые вовлекают пожилых людей в действия, направленные на благо местного сообщества, укрепляют сотрудничество между поколениями, а также способствуют развитию волонтерства.

Андрей ПЕТРОВ.

Президент Туркмении написал книгу о лошадях

В Ашхабаде состоялась презентация новой книги президента Туркмении Гурбангулы Бердымухамедова. Новое творение главы Туркмении посвящено лошадям и называется "Ахалтекинец — наша гордость и слава", сообщает "Интерфакс".

По словам участников презентации, "туркменские селекционеры сумели создать особый тип великолепной лошади, которая с незапамятных времен была верным спутником и другом туркменских джигитов". Сам президент в своей книге так отзывается об ахалтекинских лошадях: "Встав вровень с историей человеческой цивилизации, этот конь не утратил на своем веку выдающихся качеств породы... они слились в тот единственный в мире тип лошади, судьба которой тесно переплелась с судьбой человека".

Лошади ахалтекинской породы были выведены народами, жившими на территории современного Туркменистана около 5000 лет назад. В книге Бердымухамедова, утверждает "Интерфакс", президент Туркмении "выразил свою любовь и привязанность к туркменским скакунам" и даже посвятил отдельные главы туркменским коневодам, ученым-иппологам и зоотехникам.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 ЛІСТАПАДА 2008 г.

Гибель Литвы

(Продолжение. Начало на 5-й стр.)

"Все русское население Минска поспешно спасалось бегством... Что же касается поляков [то есть белорусов. — **В.Р.**], то они и не думали бежать из города и спокойно, с радостью ожидали французов, видя в них своих будущих освободителей, и те учреждения, где преобладал польский элемент [какова формулировка — ЭЛЕМЕНТ! — **В.Р.**], никаких мер к отправлению из Минска не предпринимали, а, напротив, приготовились к торжественной встрече французов. По выезде из города русских чиновников поляки [то есть минчане-белорусы. — **В.Р.**] организовали временный совет для охраны магазинов с провиантом и спокойствия жителей. Председателем совета был избран президент первого департамента минского главного суда Л. Каминский, а членами были президент второго департамента того же суда Ходзько и минский уездный предводитель дворянства И. Монюшко, а также члены городского магистрата. Благодаря заботливости членов этого совета минские магазины не были сожжены и достались неприятелю, который здесь нашел до 7500 пудов муки, много овса и 1500 фунтов пороха. Кроме того, неприятелем был захвачен также большой запас лазаретного имущества.

Маршал Даву занял Минск 25 июня и был торжественно встречен поляками [никаких поляков в Минске не жило. — **В.Р.**]. Квартира ему была отведена на Высоком рынке (Соборная площадь) в доме, примыкавшем к костелу. Эта площадь была украшена в то время ратушей, иезуитской коллегией, униатским монастырем и православным собором. В течение двух дней войска корпуса Даву успели придвинуться к Минску и запрудили город, но, впрочем, в Минске оставался только генералитет, а войска расположились в окрестностях. 28 июня было назначено торжественное богослужение в костеле по поводу успехов французских войск и освобождения Минска от русского владычества, после этого богослужения Даву произвел смотр войскам. Первый французский губернатор Минска генерал Барбанегр был переведен в Борисов, а на его место заступил генерал Брониковский.

По мысли Наполеона, Минск должен был играть роль центрального склада провианта и сборного пункта больных, раненых и отставших".

После ответного наступления войск России "Смятение населения Минска было ужасно. Поляки и сам Брониковский бежали, не успев захватить ни ценного имущества, ни даже необходимых вещей". Город опустел — в нем перед угрозой нашествия русских снова, как это уже не раз было в истории Минска, не осталось почти ни одного человека. Как видим, согласно имперской "логике" автора книжки в 1905 году, никакого этноса белорусов нет: есть только "русские" (кто веры РПЦ Москвы) и "поляки" (кто католики и униаты). Получается, что вначале из Минска с приходом французов бежали русские — это действительно русские: всякая царская администрация, охранка и попы, которые были сюда назначены и командированы из России для колониальных целей. А вот с их возвращением сюда бежало от них уже все коренное население Минска — который населяли отнюдь не поляки, а белорусы.

Точно так о событиях войны 1654—1667 гг. российские историки пишут, что при приближении к Минску русских войск его литовцы бежали в леса и оставили город пустым. Как видим, минчан в разное время в рамках демонизации называют то литовцами, то поляками — то есть город в разное время — в зависимости от политической конъюнктуры российской пропаганды — населяют разные этносы.

А ведь правильно разбежались: автор книжки 1905 года пишет, что русские хотели отомстить минчанам, но по факту их бегства выместили злобу на самом городе. Разрушили в пустом городе все казенные учреждения, католические и униатские монастыри, разорили мародерством магазины и жилые дома. Автор сообщает, что всего убытки от войны для Минска составили 254 тысячи рублей, а за два дня погрома, учиненного русскими в совершенно пустом городе, "русскими войсками нанесено было убытков в 118 тысяч рублей". То есть в рамках вандализма и мародерства.

В книге: "В Минске за время кампании было убито и пропало без вести 35 тысяч человек. От разлагавшихся трупов распространялись различные болезни".

Так великой кровью и полным разорением окончилась вторая попытка белорусов-литвинов (после подавленного Суворовым восстания 1794 г.) сохранить свою государственность ВКЛ. Потом будут еще несколько таких же попыток — с еще более катастрофическими для нации последствиями — в виде ответных мер со стороны восточного соседа...

Михаил Муравьев — вешатель Литвы. Анонимный рисунок.

НАЦИОНАЛЬНАЯ КАТАСТРОФА 1831—1841 ГОДОВ

Деятельность декабристов (организовавших восстание в декабре 1825 года) была связана с Литвой-Беларусью. Именно сюда, в Литовское генерал-губернаторство, был переведен из Петербурга гвардейский корпус, и именно тут Никита Муравьев создал первый, "МИНСКИЙ вариант" российской конституции. Однако декабристы были "странными" демократами: они признавали право на независимость только у Польши, а Литву-Беларусь считали необходимым русифицировать и растворить в российской среде. То есть в отношении литвинов-белорусов руководствовались имперскими взглядами. Эти же крайне реакционные взгляды высказывал и А.С. Пушкин, который открыто признавался в ненависти к Литве, под которой тогда и он, и все понимали именно нынешнюю Беларусь.

Это колониальное насилие со стороны России стало неизбежной причиной восстания 1830—1831 гг. с его знаменитым лозунгом "За нашу и вашу свободу". После подавления восстания царизм предпринял целый комплекс мер по уже национальному геноциду над литвинами-белорусами. Для этого с 1831-го по 1848 г. работал созданный царем "Комитет по делам западных губерний", который и разрабатывал всяческие меры по ликвидации у белорусов национального самосознания. Николай I поручил этому комитету принять меры, чтобы "губернии, от Польши присоединенные, приведены были до того порядка, который для управления в иных российских губерниях существует".

Важнейшим мероприятием было введение в 1831 г. российского законодательства в Витебской и Могилевской губерниях и отмена там деятельности Статута ВКЛ, а с 25 августа 1840 г. — также в Минской, Гродненской и Виленской губерниях. Обращаю внимание, что в княжестве Самогития (нынешней Республике Летува) Статут ВКЛ не действовал (и не переведен на язык жемойтов и аукштайтов по сей день).

Кроме того, с 1840 года было уже окончательно запрещено использовать где бы то ни было термин "Литва". До этого он еще оставался в названии Литовско-Виленской губернии (созданной из слияния Виленской и Слонимской), отныне "Литва" навсегда исчезает с карты Российской империи как топоним. Вместо термина "Литва" царизм переносит на территорию бывшего Литовского генерал-губернаторства термин "Беларусь". Одновременно запрещается термин "литвин", вместо него насаждается использование термина "белорусец".

Подводя итоги колониальных усилий за 10 лет (с 1831 г. по 1841 г.) виленский генерал-губернатор Миркович докладывал Николаю I:

"...твердость и решимость принимаемых мер... заложили твердую основу слиянию этого края с Россией. Десять лет постоянной системы работы двинули уже русскую народность в этих губерниях на полстолетия. Перевод дворянства в однодворцев, уничтожение многих католических соборов, закон, чтобы при свадьбах православных с иноверцами все дети оформлялись как православные, введение русского языка в судопроизводство и образовательные учреждения... ликвидация... Литовского Статута останутся навсегда значимыми памятниками теперешнего царствования".

Это — значимые памятники ГЕНОЦИДА.

У шляхты, участвовавшей в восстании, царизм конфисковал владения и передал их русским помещикам из России. Чтобы предотвратить дальнейшие восстания шляхты как главного носителя национального сознания белорусов, по предложению "Комитета..." царь приказывает осуществить "разбор" нашей шляхты.

В целом наша шляхта составляла до 8% населения Литвы — с 1840 переименованной в "Беларусь". Именно бедная шляхта являлась основной силой восстания 1830—1831 гг. Еще Екатерина II лишила нашу шляхту всех политических прав, распустила все соймики и запретила создание шляхетских союзов. Она же стала сокращать численность нашей шляхты путем "чистки": из дворянского сословия у нас были изгнаны все, кто не смог предоставить убедительных документов на дворянское звание.

Николай I был более суров: в 1831 году он издал указ "О разборе дворянства в западных губерниях и об упорядочивании этого рода людей". "Разбор шляхты" заключался фактически в проверке ее благонадежности и лояльности по отношению к оккупационному режиму. Значительную часть шляхты, найденной "неблагонадежной", перевели из дворян в рекруты и с семьями выселили в глухие уголки Российской империи. Других лишили дворянства, переводя по правам к селянам или мещанам. Большую часть сделали однодворцами, лишив владений, которые передавали русским помещикам из России. Среди жертв этих "шляхетских репрессий" оказался и дед Янки Купалы шляхтич Онуфрий Доминикович Луцевич, который был причислен к сословию минских мещан.

Российские и советские историки объясняли этот произвол царизма тем, что, дескать, у нашей шляхты было "пропольское сознание", а вот у крестьян — "белорусское", поэтому это было в интересах нашего белорусского народа. Это неправда. На самом деле в ту пору главным и единственным носителем национального сознания народа являлась шляхта (лишь гораздо позже им станет национальная интеллигенция, но такой тогда еще не было). Именно шляхта — образованная и знавшая свою историю и историю своих предков — олицетворяла национальное лицо народа, являла собой ДУШУ народа. А вот белорусские крестьяне были серой массой без какого-либо вразумительного национального самосознания и, например, при переписи населения в Польше в 1920-е годы западные белорусы себя называли или абстрактно "местными", или вообще не могли назвать свою национальность — и потому массово были записаны в "поляки".

Кроме того, как мы увидели выше, крестьянское сознание не являлось никаким таким "белорусским", а было субъектом этнических экспериментов царизма по превращению его в "русскую народность". А вот национальная шляхта этому противилась, за что была оболгана как "польская". Потому что российским историкам в противном случае пришлось бы объяснять, почему Россия боролась с нашей шляхтой в рамках ликвидации у нас именно НАШЕГО, а не польского национального самосознания. А это для восточного соседа неприятно, ведь речь идет о шовинистической колониальной политике в отношении нас, поэтому легче выдумывать басни о том, что геноцид русификации "был в наших же интересах", дескать — "братская рука помощи" по превращению литвинов-белорусов в "русскую народность". Зачем? Зачем литвинам-белорусам превращаться в эту "русскую народность"? Что они выиграют, утратив свой язык, свою культуру и свою историю предков? Это было нужно только Российской империи — чтобы обеспечить угнетение захваченных земель, выплату ими дани и поставку рекрутов для 75-летней войны на Кавказе, которая сжирала четверть годового бюджета царской России. Это в интересах России, но совершенно не в наших интересах.

Охраняла оккупационный режим политическая полиция (прообраз гестапо и НКВД) — Третье отделение императорской канцелярии и корпуса жандармов по западным губерниям. Оно в обзоре за 1830—1840-е годы сообщало, что жители Беларуси ведут себя в основном осторожно, не принимают участия в "злоумышлениях против России". А главные участники и основатели смуты — "молодые дворяне, экономы, мелкие чиновники и иные нижейшего класса люди, которые или еще не умеют ценить выгоду спокойной жизни, или настолько бедны, что в случае беспорядков могут больше приобрести, чем потерять".

То есть уже тогда царизм внедрял белорусам ШАНТАЖ: связать народ экономическими условиями, при которых всякая борьба за свободу и национальное возрождение означала бы лишение работы, средств к существованию, утрату собственности. В этих условиях народ белорусов становится "осторожным", а единственной силой, защищающей его национальные интересы, остается только молодежь.

Одним из направлений геноцида была ликвидация нашей независимой от России церкви. В наших западных областях исконно была католическая вера, в восточных — православная вера РПЦ Киева, которая в 1596 году перешла в униатство. Никогда белорусы не были единой веры с русскими — те откололись от веры РПЦ Киева при завоевании Ордой, а в 1589 году Борис Годунов всякими ухищрениями уговорил греков признать патриархию уже РПЦ Москвы.

В 1795 году, года войска Суворова захватили нашу страну, на территории нынешней Беларуси было 38% католиков, 39% униатов, 10% иудеев и только 6,5% веры РПЦ Москвы. Первые попытки религиозного насилия предприняла тогда еще Екатерина II, издав в 1794 году указ о переводе наших униатов в православие — и некоторая часть униатов действительно была переведена в Московскую веру.

Николай I после нашего восстания 1830—1831 гг. решил вообще ликвидировать нашу церковь вместе с нашим языком. Для этого в 1835 году был создан специальный секретный Комитет по униатским делам. Главные методы осуществления проекта — подкуп и запугивание наших священников. Несогласные умерли при подозрительных обстоятельствах, а коллаборационисты согласились в 1839 году (с соответствующим указом царя) на ликвидацию нашей белорусской веры и переход на веру РПЦ Москвы.

Этот переход сопровождался разграблением Россией всех ценностей наших униатских соборов, почти полной заменой священнослужителей присланными из России попами, не знающими языка нашей паствы, захватом Россией всех наших униатских храмов и монастырей. Самое жуткое — массовым публичным сожжением всех Библий и церковных книг на нашем языке — ведь указ царя отныне запрещал беларусам обращаться к Богу на своем языке, издавать Библии на своем языке и вообще издавать книги на нем.

По всей Беларуси запылали костры: казаки и жандармы выкидывали из униатских храмов на улицу святые писания на нашем языке, где они штабелями сжигались на глазах у нашей паствы. В том числе сгорели и издания Франциска Скорины, который первым для РПЦ Киева перевел Библию — на наш язык, а не на язык России, в котором около 60% татарской и финской лексики. Но отныне беларусы должны были обращаться к Богу именно на этом финно-татарском "русском языке", а не на своем со славянской лексикой. (Слово "русский язык" я сознательно взял в кавычки, так как московитский, или российский, язык стал именоваться "русским" только в середине XIX века, а до этого на протяжении почти тысячи лет русским языком именовали только и именно украинский язык Киева. И, например, Скорина в своем издании Библии указывал, что она "языка руского", подразумевая язык Киева, — а не Москвы, где тогда говорили на своем далеко не русском языке славянизированных финнов и татар. Русь для Скорины — именно и только Киев и РПЦ Киева.)

(Продолжение в следующем номере.)

ЗЕМЛЯКИ

У них три пары близнецов. И все — девочки

Семья Иванаускасов из Пружан беспокоится, что редкая фамилия может исчезнуть. Поэтому семь детей в доме — еще не предел.

Когда семья выходит на прогулку, многие прохожие останавливаются, удивляются, донимают вопросами... Не мудрено: Екатерина и Сергей гуляют с целой "армией" девушек. Из семи детей — шесть родились в трех парах двойняшек.

— В 1999 году с разницей в пять минут на свет появились Евгения и Валерия, в 2001-м — дочь Ярослава, в 2003-м — Анастасия и Елизавета, в 2007-м — Варвара и Виолетта, — перечисляет папа. — Конечно, я до последнего момента надеялся, что будет сын.

Иванаускасы утверждают: воспитывать близнецов гораздо проще. Ярослава, например, больше всех капризничает и все время повторяет: "У вас у каждой есть сестричка. А где моя?"

В материальном плане, конечно, все сложнее. После рождения пятерых детей супруги воспользовались правом на приобретение квартиры на льготных условиях. Ежемесячное пособие 29-летняя Катерина, награжденная орденом Матери, получает в размере 73.000 рублей.

— Не понимаю, почему законодательством не предусмотрена возможность повременить с выходом на работу после отпуска по уходу за ребенком, — недоумевает многодетная мать. — Ведь кто-то родил первого, а кто-то — седьмого.

В роддоме Екатерину часто спрашивали: как можно родить столько детей? На что мать-героиня отвечает: их с мужем очень беспокоит демографическая ситуация в Беларуси.

Фёдор АГАФЬЕВ,
www.bulletinonline.org

ВІНШУЕМ!

Мужнасць педагога — прыклад вучням

Медаля з баявой назвай "За адвагу" ўдастоены дырэктар адной з лепшых у Віцебскай вобласці дзіцяча-юнацкай школы ў Чашніках Аляксандр Барэц. І хоць узнагарода знайшла героя са спазненнем амаль на год, гэта не паменшыла яе вартасці, як і значнасці адважнага ўчынку А.Барца.

Медаль прысуджаны педагогу за ўратаванне людзей, якія маглі загінуць падчас рыбнай лоўлі на тутэйшым возеры Смальянцы.

Тады ў лістападзе двое аматараў зімовай рыбалкі праваліліся пад лёд і пачалі тануць. Іншыя рыбаловы кінуліся на паратунак, але адступілі: лёд пад імі прагінаўся.

На шчасце, непадалёк ад месца здарэння, на беразе, знайшліся дзве жардзінкі, па якіх Аляксандр Барэц дабраўся да вады, дзе бездапаможна боўталіся рыбаловы. Быў момант, калі ратавальнік і сам апынуўся ў ледзяной купелі, аднак здолеў і сам выбрацца, і выцягнуць пацярпелых.

Медаль "За адвагу" — не першае заахвочванне для Аляксандра Барца. Раней ён неаднаразова атрымліваў розныя ўзнагароды за поспехі сваіх вучняў на прэстыжных стартавых турнірах. І вось цяпер яму будзе ўручана адзнака за мужнасць пры ўратаванні людзей.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

SOS!

Ветеран афганской войны остался без жилья

Антон Волуевич отдал родине здоровье, а она не может приютить его даже в общежитии.

История белоруса Антона Волуевича из тех, что, как говорится, и врагу не пожелаешь. В 48 лет воин-интернационалист фактически оказался на улице. Он вынужден снимать комнату в гостинице города Молодечно за 20 тысяч в сутки и, поборов собственную гордость, обивать пороги чиновничьих кабинетов. Однако в Беларуси, позиционирующей себя социальным государством, жилье ветерану афганской войны никто предоставлять не торопится. Молодечненские чиновники предложили ему место в общежитии деревни Морозьки, где живут осужденные, которым мера заключения под стражей заменена на вольное поселение. Это предложение нельзя назвать справедливым хотя бы из-за заслуг Антона Волуевича перед родиной.

...В 1979 году 18-летний Антон попал на афганскую войну. Когда шел служить в армию, родители радовались: сына призвали служить в батальон, дислоцирующийся в Германии. Но однажды, ничего не объясняя, батальон, в котором служил белорус, посадили в вертолеты и, спустя пару часов, высадили в районе афганского города Кондус.

— *Кошмары начались в первую ночь, на нас напали местные жители,* — вспоминает Антон Мечиславович. — *Мы — еще дети, почти все вчерашние школьники. Поступила команда "стрелять", но не каждый готов убить человека. В том бою полегла половина наших ребят.*

Мне повезло, все пули просвистели мимо, отделался испугом. Но на войне как на войне. Спустя два месяца в рейде получил тяжелое ранение в бедро. Еще через две недели был контужен. Командование отправило меня в отпуск, на лечение. Но я рвался к своим ребятам в разведбатальон. Однако по состоянию здоровья в разведке служить не разрешили, перевели в артиллерийский полк. Там до демобилизации я и служил.

В Островецкий район к родителям Антон вернулся в 1980 году. Но ни учиться, ни работать не мог. Пять лет ушло на лечение. Куда только ни возили родители искалеченного физически и морально сына. Перепробовали и традиционные методы лечения, и нетрадиционные.

— *В конце 1980-х переехал в Вильнюс, устроился на работу,* — рассказывает Антон Мечиславович. — *Но когда Союз рухнул, вернулся на родину. Устроился работать в соседний с родительским Сморгонский район, в деревню Цари. Получил там служебное жилье и все вроде бы ничего, да вот здоровье подводило.*

В 2005 году бывший комбат Волуевича Василий Кунгурцев предложил сослуживцу подлечиться в Москве, в Центральной клинике МВД. Отказываться от такого предложения было глупо, и Антон уехал на лечение.

— *В госпитале меня продержали полтора месяца,* — продолжает он грустный рассказ своей жизни. — *Врачи запретили работать газоэлектросварщиком. Когда вернулся в родной колхоз, попросил перевести меня на более легкую работу. Но взамен получил уведомление о выселении из служебного жилья. Администрация грозилась прийти с милицией, если я не выселюсь добровольно. Я — человек гордый. Война приучила никогда ничего не просить, отвечать самому за свои поступки. И я выселился. Уже позже мне все говорили, что это был глупый поступок с моей стороны, что никто бы насильно из дома воина-интернационалиста не выселил. Но я уже сделал свой выбор...*

По сути Антон Волуевич стал бомжом. К этому времени из родной деревни к дочери в Молодечненский район переехала его мать. Отца уже не было в живых. Возвращаться молодому мужчине было некуда.

— *И я стал работать там, где предлагали жилье,* — вздыхает бывший афганец. — *Ездил на заработки в Россию. В отпуск на 2—3 недели приезжал к сестре и маме в Молодечненский район. Но жить там было негде: у сестры семья, двое детей, за мамой она приглядывает. Кое-как с боем меня как воина-интернационалиста поставили на очередь на жилье в Молодечненском райисполкоме. Но почему-то заместитель председателя райисполкома посоветовал мне уехать на два месяца в Россию и пообещал сразу по приезде урегулировать вопрос с жильем. Я так и сделал. Не знал, что верить нашим чиновникам нельзя! Когда вернулся в Молодечно, выяснилось, что утеряны мои документы. В исполком хожу как на работу. Меня кормят "завтраками" уже второй месяц: обещают поселить в общежитие. Живу в гостинице, плачу 20 тысяч в сутки за комнату... Единственная инстанция, где к моей проблеме отнеслись по-человечески, — Молодечненский районный военкомат. Военный комиссар Александр Реутский написал письмо на имя председателя райисполкома Семена Касабуцкого с просьбой поселить меня в общежитие. Скажу честно, на днях мне предложили жилье. Комнату в общежитии в деревне Морозьки, где живут осужденные, которым мера заключения под стражей заменена на вольное поселение. От такого предложения, я, конечно же, отказался...*

ЗВОНОК В МОЛОДЕЧНЕНСКИЙ РАЙИСПОЛКОМ

«Мы занимаемся поиском комнаты»

Как получилось, что на улице оказался ветеран афганской войны?

Этот вопрос мы адресовали заместителю председателя Молодечненского райисполкома Славомиру Зубрицкому. Но белорусские чиновники — люди особого сорта. Давать комментарии по телефону они отказываются, грозятся обратиться в суд, если их фамилия появится на страницах газеты. Славомир Зубрицкий предложил прислать официальный запрос на имя председателя райисполкома. Но кое-какие нюансы о ситуации, которая возникла с воином-интернационалистом Антоном Волуевичем, чиновник все же поведал.

Учитывая, что в беседе всегда больше информации, чем в сухом официальном ответе, осмелюсь привести несколько цитат из нашего телефонного разговора со Славомиром Зубрицким. Думаю, что человек с таким дружелюбным именем, вряд ли будет оспаривать в суде свои же слова, оставшиеся в моем диктофоне.

— Мы занимаемся поиском комнаты для Волуевича. Но на балансе райисполкома нет общежитий. Есть в других организациях. Но есть также и положение об общежитиях, которое утверждено постановлением Совета министров, и там прописано четко, для кого предназначено общежитие: только для работников организации, и лишь в случае, если есть свободные места, данная организация может предоставлять место работникам другой организации по ходатайству тех нанимателей. Я попросил военкомат, чтобы они обратились к нам с ходатайством, и в свою очередь мы написали письмо в Миноблсельстрой, которое имеет общежитие в нашем городе. Оттуда пришел ответ, что Волуевичу отказано в связи с отсутствием койко-мест в этом общежитии.

Есть ли повод писать об этом в газету? Его вопросом занимаются. На сегодняшний день льгот для предоставления общежития у него нет. В общем порядке он этого делать не хочет. Он писал в Администрацию президента, мы отчитывались. Нас проверяли. Все идет по законной цепочке. Недавно предложили ему место в общежитии вблизи Молодечно, но он отказался. Я хочу ему помочь...

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

P.S. *Доведенный до отчаяния воин-интернационалист Антон Волуевич готов обратиться за помощью ко всем, кого не оставила равнодушным история его жизни. Он очень надеется, что людских пожертвований хватит для того, чтобы купить хоть какое жилье в городе Молодечно.*

Если вы хотите помочь ветерану афганской войны, можете перечислить деньги на лицевой счет 01131237 АСБ "Беларусбанк".

ПА ЧУТКАХ І...

Сяргей СКРАБЕЦ: «Мая іміграцыя была вымушанай...»

З актыўнай палітыкі знік Сяргей Скрабец, і па Мінску папаўзлі чуткі, што былы апальны дэпутат, сябра парламенцкай групы "Рэспубліка" Сяргей Скрабец з'ехаў за межы Беларусі... "Народная воля" вырашыла чуткі праверыць.

"Зараз я знаходжуся ў Мінску, — адказаў Сяргей Мікалаевіч. — Але на працягу двух папярэдніх месяцаў я і сапраўды адсутнічаў, з'ехаўшы ў Санкт-Пецярбург. Не буду хлусіць: я накіраваўся ў Піцер у пошуках лепшай долі, бо ні для каго не сакрэт, што ў Беларусі я не магу знайсці для сябе хаця б нейкую працу... Мяне нават інжынерам па тэхніцы бяспекі ці рознарабочым не бяруць, а сям'ю ж карміць трэба. Вось я і падаўся ў вымушаную эміграцыю, бо ў адным з піцерскіх будаўнічых канцэрнаў мне прапанавалі працу. Аднак, у рэшце рэшт, што называецца, не зраслося, бо з-за фінансавага крызісу гэтая арганізацыя была вымушана скараціць штат, і пытанне аб маім працаўладкаванні зноў стала адкрытым. Папрасілі пачакаць да Новага года. Таму я вярнуўся ў Беларусь..."

Актыўна шукаючы месца працы, Сяргей Скрабец "ахаладзеў" да палітыкі. Ён тлумачыць чаму: *"На сённяшні дзень сітуацыя ў беларускай палітыцы склалася так, што няма куды прыкласці вектар сілы і ведаў... Я лічу, што мінулая выбарчая кампанія беларускай апазіцыі цалкам не ўдалася, і на сённяшні дзень я не бачу перспектыў у дзейнасці Аб'яднаных дэмакратычных сіл. На вялікі жаль, гэтае аб'яднанне палітычных сіл, якое змагаецца за псеўданезалежнасць ад Расіі, накіроўвае свае сілы не ў той бок. Беларускі народ, на маю думку, даўно згубіў незалежнасць. Да таго ж народ не можа кантраляваць дзеянні ўлады. Бо і яна ад яго не залежыць... Асабліва гэта праявілася пасля таго, як Еўропа па-сутнасці, няхай і на кароткі час, легітымізавала для сябе рэжым Лукашэнкі. Гэта іначай як здрадай назваць нельга... Бачачы ўсё гэта, я вырашыў пакуль адысці ад спраў палітычных і заняцца пошукам працы..."*

Віталь ГАРБУЗАЎ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 ЛІСТАПАДА 2008 г.

ПАДЛІЧЫЛІ

Нашы людзі і ў булачную на машыне ездзяць

Узровень аўтамабілізацыі насельніцтва Беларусі перавысіў аналагічны паказчык шэрагу развітых еўрапейскіх дзяржаў. Пра гэта на адкрыцці ў Мінску выстаў "Белкамунтэх" і "АўтаБелСервіс. БелТрансСервіс" паведаміў намеснік міністра транспарту і камунікацый Аляксандр Несцяровіч.

Паводле яго слоў, па колькасці аўтамабіляў на тысячу жыхароў Беларусь абагнала такія развітыя краіны Еўропы, як Венгрыя, Польшча, Славакія і Чэхія. Напрыклад, у Польшчы на тысячу жыхароў прыпадае 243 аўтамабілі, у Беларусі — 261, у Германіі — 545.

"Колькасць аўтамабіляў у Беларусі штогод значна ўзрастае. Калі і далей павелічэнне будзе адбывацца такімі ж тэмпамі, то па ўзроўні аўтамабілізацыі мы ў найбліжэйшыя два гады дагонім Германію", — зазначыў намеснік міністра.

Пры гэтым А.Несцяровіч звярнуў увагу на тое, што аўтамабілі, якія ўвозяцца, павінны быць забяспечаны якасным сервісам. *"Мы знялі праблемы з праходжаннем дзяржаўнага тэхнічнага агляду транспартных сродкаў. Чэргаў на станцыях ужо няма"*, — канстатаваў ён. Паводле слоў намесніка міністра, на тэрыторыі Беларусі працуе больш за 180 станцый дыягностыкі для праходжання тэхнічнага агляду, дзе свой аўтамабіль можа праверыць кожны.

Аляксей АРЭШКА.

АТЫ-БАТЫ

Белорусская армия сможет отказаться от портянок только через два года

Военнослужащие белорусской армии перестанут пользоваться портянками к концу 2010 года. Об этом корреспонденту БЕЛТА сообщил начальник вещевого управления Министерства обороны Беларуси полковник Михаил Ралько.

По его словам, в соответствии с Планом строительства и развития системы тылового обеспечения на 2006—2010 годы Вооруженные силы страны полностью перейдут на новые нормы вещевого довольствия, и все категории военнослужащих будут обеспечиваться носками. По новым нормам, которые введены предварительно, на полтора года военнослужащим срочной службы выдается 18 пар хлопчатобумажных и 6 пар полушерстяных носков, в течение этого срока можно также дополнительно получить три пары хлопчатобумажных и одну пару полушерстяных носков.

Также осуществляется поэтапный переход на ношение новых видов обуви для всех категорий военнослужащих. В частности, солдатам вместо кирзовых сапог будут выдаваться юфтевые ботинки с высокими берцами. Его планируется завершить к концу 2010 года.

Михаил Ралько отметил, что от использования сапог и портянок уже отказались практически во всех армиях мира.

КИНОПРОБЫ

«Белорусский кинематограф — как заблудившаяся в лесу корова»

На киностудии "Беларусьфильм" подходят к концу съемки нового фильма Ренаты Грицковой "Инсайт". Главные роли исполняют народная артистка России Ирина Розанова и народный артист СССР и Украины Богдан Ступка.

"Фильм "Инсайт" станет очередной белорусской картиной, где заняты известные актеры из России и других стран", — написано в пресс-релизе киностудии.

Ситуация, когда белорусские актеры вынуждены играть свиту российских или украинских коллег, не нова: за последние годы на "Беларусьфильме" лишь в нескольких картинах отдали главные роли нашим актерам.

Традиция приглашать на главные роли российских актеров, а белорусским предлагать что останется, по признанию самих кинодеятелей, сложилась уже давно.

"Такая ситуация тянется еще с советских времен, когда на главные роли брали только актеров такого уровня, как Лев Дуров или Всеволод Санаев, — рассказала "Народной воле" кинокритик **Алла Бобкова**. — *Объяснение простое — они были популярны, на них шел зритель. Современный белорусский кинематограф во многом по инерции придерживается тех же правил. Киностудия, режиссеры и продюсеры хотят, чтобы их фильм шел и в России. Для этого берут российских актеров на главные роли".*

С одной стороны, актер не может "засветиться" для дальнейшего продвижения, если его не снимают в ярких ролях. Но с другой, выбор актеров — право выбора режиссера или киностудии.

Сами артисты в такой ситуации бессильны. За рубежом действуют актерские профсоюзы, которые лоббируют профессиональные интересы. Но Белорусской гильдии актеров кино пока удалось добиться только введения в договор с киностудией пункта о ставке не ниже определенной суммы.

"Сегодня наблюдается такая тенденция, когда хороший актер уезжает в Россию, успешно там снимается и перестает принимать беларусьфильмовские нормы: ни в качестве, ни в оплате, — заметила Алла Бобкова. — *Так что нашим управленческим и административным структурам следует думать о каких-то мерах на перспективу, а не ждать, когда поступит команда сверху".*

Казалось бы, все просто: "Беларусьфильм" должен делать такие проекты, где наши актеры могли бы себя проявить, а Министерство культуры должно заниматься популяризацией артистов. Но многие отмечают, что "культурные чиновники" — простые исполнители, которые инициативы проявлять не станут. Для каких-то изменений нужны указания "сверху".

"На церемониях открытия и закрытия кинофестиваля "Лістапад" белорусские актеры обычно были задвинуты на задний план, — привела пример Алла Бобкова. — *И только в последние годы, когда официально появился лозунг "Мы — беларусы!", их вывели, так сказать, на авансцену".*

Единственными вариантами Алла Бобкова видит пропаганду белорусских актеров и производственные льготы съемочным группам, которые ориентируются на своих актеров.

"Правда, следует учитывать идеологические факторы, — добавила она. — *Творческая личность, открыто высказывающая свое несогласие с какими-то процессами в нашем обществе, будет вытолкнута из сферы государственного кинематографа. Например, хорошего актера Павла Харланчука сегодня не пригласят в фильм, финансируемый государством..."*

Возможные изменения в будущем могут быть также неблагоприятными для наших актеров.

"Как бы ни отпихивалось сегодня в Беларуси продюсерство, кинематограф коммерциализируется быстрыми темпами, — объяснила Алла Бобкова. — *Мы, не будучи способными самостоятельно финансировать расширенное кинопроизводство, постепенно будем все больше интегрироваться в российское и европейское кинопространство. Это приведет к становлению продюсерского кинематографа, при котором человек, находящий деньги для фильма, будет диктовать свои условия — в том числе, каких актеров снимать..."*

БЛИЦ

А вам не обидно быть на втором плане?

Этот вопрос "Народная воля" задала самим актерам.

Виктор МАНАЕВ, ведущий актер Национального академического театра имени Янки Купалы, заслуженный артист Беларуси:

— Я согласен с тем, что ситуация, когда белорусских актеров не снимают в главных ролях, а приглашают за гораздо большие деньги российских, — неприемлема. Но картинам нужны медийные лица, а мы таковыми не являемся. И так было всегда. Например, Макарову и Станюту сняли в кино, только когда им было около 70 лет.

Но мы уже к этому привыкли. Белорусы ведь очень терпеливый народ. К тому же, считаю, на втором плане находиться даже лучше. На первом очень опасно: много искушений, да и падать больно...

Александр ТКАЧЕНОК, народный артист Беларуси:

— Сегодня для белорусского актера единственная возможность пробиться на главные роли в белорусском кино — как ни парадоксально, засветиться в российском кинематографе. Так было и при советской власти. То ли банально считалось, что в нашем отечестве нет пророка, то ли поставлявший режиссерские кадры ВГИК был ориентирован на своих актеров. Я ведь в большое кино тоже не через "Беларусьфильм" попал...

Проблема даже не в этом парадоксе, а в том, что не проводится никакой работы, чтобы раскручивать своих актеров. Как белорусским актерам стать медийными, если их снимают в эпизодах и массовках? Почему разница в оплате ведущих белорусских актеров и каких-то студентов, мелькнувших на российском экране, колоссальна?..

Меня не смущают эпизоды — с удовольствием сыграю, если моя роль будет содержательной. Но отношение к нам удручает. За каким-то засветившимся школяром посылают машины, обхаживают его неизвестно как, а ты, известный артист, сидишь и чувствуешь себя вторым сортом.

Думаю, режиссерскому корпусу нужно не бояться делать хорошее кино с белорусскими актерами. Нужны режиссеры, которые были бы личностями, которые не прятались бы за популярных актеров, а проявляли себя в раскрытии новых лиц.

Татьяна БОВКАЛОВА, актриса Национального академического драматического театра имени Максима Горького:

— Мы утешаем себя тем, что снимать в главных ролях российских актеров — традиция. Считается, что это повышает уровень фильма. Принято считать, что "нет пророка в своем отечестве". Хотя после того, как белорусский актер удачно снимется в Москве, здесь к нему совершенно другое отношение, совершенно другие деньги предлагают... А у нас денег меньше. Потому мы, наверное, и хуже выглядим, снижается творческий, да и жизненный тонус...

Мы, конечно, можем все собраться и сказать, что за сумму, менее какой-то, сниматься не станем. Но тогда начнут снимать непрофессиональных актеров за меньшие деньги. Такое уже было в перестройку.

Есть определенная иерархия, в которой белорусские актеры не на высоте. Наверное, нужно с этим смириться...

Юлия ПОЛУБИНСКАЯ, актриса Театра-студии киноактера:

— Практически во всех снятых и запущенных в производство картинах "Беларусьфильма" в главных ролях снимаются москвичи. Говорят, что без медийного лица картина не продастся. Но половина бюджета фильма уходит на гонорары московских актеров. В результате сам фильм получается бедным и некачественным. И никакое лицо его уже не спасет — фильм не покупают. К тому же нам могут заявить, что киностудии нечем платить московским актерам, потому они урезают нам ставки.

Этот вопрос поднимался и на профсоюзных собраниях, и на сборах у нас в театре. Весной этого года глава "Беларусьфильма" Владимир Заметалин сказал, что за выдвижением на первый план белорусских актеров будут следить, будут бороться с режиссерами, и если понадобится, то насильственными методами. С другой стороны, обращаться с искусством насильственно — не выход...

Мне кажется, нашим режиссерам просто нужно решиться и начать что-то менять. Нужно не утверждать российских актеров сразу, а дать и белорусам попробоваться. Еще не известно, кто лучше окажется, если поставить их рядом с нами... Вот Ефремов в "Поводыре" снял только белорусских актеров. И фильм прошел с успехом, его купили и НТВ, и РТР. Значит, все возможно.

Алексей ШЕДЬКО, актер Национального академического драматического театра имени Максима Горького:

— Все происходит от того, что белорусский кинематограф — как заблудившаяся в лесу корова, которая не знает, куда выйдет. У нас нет индустрии, где кино покупалось бы и продавалось. В отличие от России, у нас не развита система актерских агентств, которые держат зарплату актеров на должном уровне, обеспечивают их ролями. У нас не популяризируют актеров. В Беларуси в принципе не котируется актерская деятельность. Хотя государству она могла бы приносить хорошие барыши...

Да, в той же России все не так весело. Актерские гонорары там делятся между актером, продюсером и агентством. Многие даже знаменитые актеры не вправе отказаться от какой-то роли — они зависят от агентств, медийных групп, частных компаний. Но там все не так стихийно, как у нас.

Хотя у нас замечательные актеры, с которыми эти "медийные лица" не сравнятся. Что такое "медийное лицо"? Это актер, ставший популярным, снявшись в 33 сериях телефильма. В профессионализме "героев" сериалов есть очень много провалов. Актеры, занятые в театре на главных ролях, востребованные в других сценических проектах, никогда не снимутся в 33 сериях — им просто некогда. Причем они и не стремятся к такой известности, а просто хорошо делают свою работу. Всех денег не заработать, а опозориться можно легко. Поэтому, если хотите увидеть настоящую актерскую игру — идите в театр...

Ольга ПРУДНИКОВА.

АНОНС

Не пропустите: лучшая анимация

16 ноября в концертном зале "Минск" состоится показ лучших анимационных фильмов — призеров главных фестивалей мира. В рамках проекта будут представлены работы самых различных направлений анимационного искусства.

Организаторы мероприятия утверждают, что настолько широкий показ самой разноплановой короткометражной анимации никем не осуществлялся.

"Все работы будут показаны в нашей стране впервые, — говорит один из организаторов показа, основатель проекта "KARTOFFEL" **Степан Битус**. — Я считаю, что за анимацией и короткометражными фильмами будущее — в каком еще жанре можно изменить свое сознание и взгляд на мир или отдельно взятые его части всего за три минуты? Будут показаны не только новинки, вышедшие за последние годы, но и более старые фильмы: чтобы каждый смог проследить за историей развития анимации как искусства".

ЛЁСЫ ЛЮДСКІЯ

Так і памру «ворагам» беларускага народа

Яніна Ліхадзіеўская дзяўчынай атрымала сталінскі прысуд: 10 гадоў Калымы за ўдзел у Саюзе беларускай моладзі. Нават пасля распаду савецкай імперыі яе не рэабілітавалі.

Адмова ў рэабілітацыі датуецца маем 1995 года. Прычына — удзел у "антисоветских националистических организациях". Падчас вайны Яню Ліхадзіеўскую, каб не ехаць ёй на прымусовыя працы ў Германію, запісалі ў Саюз беларускай моладзі.

— Мы спявалі беларускія песні. Тое, што потым увайшло ў рэпертуар "Песняроў", — згадвае Яніна Аляксандраўна. — А ў адмове ў рэабілітацыі напісана: маўляў, займаліся антысаветчынай у форме спявання нацыяналістычных песень.

23 лістапада Яніне Ліхадзіеўскай-Дронавай споўніцца 85 гадоў.

— Не дажыву, ой, не дажыву да лепшага, — кажа яна. — Слых прападае, бачу ледзьве, і ногі ўжо не нясуць. Выпраўляюся не іначай днямі да майго Міколушкі. Ён мяне там зачакаўся.

Нічыпара Васільевіча (Міколушка — імя з сямейнага ўжытку) не стала чатыры гады таму. У свой час "за осмеяние вождя" яму далі "на полную катушку" — 25 гадоў. І гэта пры тым, што быў франтавік і меў раненні і ўзнагароды. На Калыме яны сустрэліся, упадабалі адзін аднаго і пабраліся шлюбам. Выгадавалі дзве дачкі. Нічыпара Васільевіча дык падчас перабудовы рэабілітавалі. Быў чалавек мудры, паводле нацыянальнасці рускі, але вітаў беларускае Адраджэнне, казаў, што раз камуністычная ідэя сканала, то наўзамен ёй мусіць як мага хутчэй прыйсці нешта моцнае, натуральнае, і не бачыў нічога лепшага за нацыянальную ідэю.

— Бо людзям трэба ў нешта верыць, — казаў Нічыпар Дронаў. — Рэлігія дык надта многа дае месца для маніпулявання, а нацыянальная ідэя — яна ва ўсім свеце спраўдзілася і толькі тут з-за бальшавікоў штучна занядбаная.

І ён не толькі казаў. Уступіў у БНФ і атрымаў білет №1 Ганаровага сябра Брэсцкай гарадской арганізацыі.

Яніна Аляксандраўна зычыць праз мяне людзям дачакацца лепшых часоў, каб на час іхняга жыцця, як тады на яе маладыя, лепшыя гады, не выпалі рэпрэсіі.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ.

Брэст.

ПАМЯЦЬ

Усе народныя артысты помнікамі забяспечаны

Днямі быў усталяваны помнік на магіле народнага артыста Беларусі ***Віктара Тарасава.***

Улетку "Народная воля" пісала ўжо аб тым, што праз два гады пасля смерці **Віктара Тарасава** яму ўсё яшчэ не ўстаноўлены помнік. Тады аказалася, што затрымка абумоўлена тэхнічнымі момантамі. Першапачаткова помнік задумваўся з бронзавым ліццём на непаліраваным мармуры. Але

потым камісія і сваякі вырашылі, што гэта не самы ўдалы варыянт — цягам некалькіх месяцаў камень замяняўся на паліраваны мармур.

"Мы абяцалі ўсталяваць помнік на магіле Тарасава да верасня, — гаворыць дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы **Мікалай Кірычэнка**. — *Але потым ужо вырашылі перамясціць дату ўстаноўкі да лістапада. Якраз пад "Дзяды" — свята памінання нябожчыкаў — і было прымеркавана адкрыццё".*

Помнік быў створаны скульптарам **Уладзімірам Жбанавым** па замове Міністэрства культуры. Тэатральны занавес і кінастужка сталі сімваламі кампазіцыі.

"У юнацтве Віктар Тарасаў марыў стаць мараплаўцам, — падзяліўся ўражаннямі ад выкананай працы Уладзімір Жбанаў. — *Таму мы зрабілі камень у выглядзе маленькай лодачкі, а тэатральную кулісу — у выглядзе ветразя. Атрымалася, што акцёр плыве пад ветразем па чорным моры... Лічу, наша з архітэктарам Градскім задума выканана ўдала. Помнік атрымаўся прыгожым і нестандартным.*

Дачка Віктара Тарасава адзначыла, што помнік ёй спадабаўся, але ёсць некаторыя недакладнасці. Справа ў тым, што я вырашыў зрабіць партрэт не старога Тарасава, а ў роскві́це сіл. А дачка запомніла яго ў больш салідным узросце. А вось удаве помнік спадабаўся — яна адзначыла, што на ім Віктар такі, якім яна яго сустрэла..."

Акрамя сваякоў на адкрыцці помніка прысутнічалі сябры і калегі вядомага акцёра. Сярод тых, хто прыйшоў на могілкі, былі заўважаны мастацкі кіраўнік Купалаўскага тэатра **Валерый Раеўскі**, мастацкі кіраўнік Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі **Валерый Анісенка**, артыст і рэжысёр **Аляксандр Гарцуеў**, кінарэжысёр **Дзмітрый Зайцаў**, артысты **Марыя Захарэвіч, Людміла Старадумава, Аляксандр Кашпераў** і іншыя.

"Усё прайшло па-сямейнаму, — адзначыў Мікалай Кірычэнка. — *Успомнілі Віктара, выпілі па чарцы..."*

На сёння, па словах дырэктара Купалаўскага, на магілах усіх народных артыстаў Беларусі помнікі ўстаноўлены.

Валерыя ЕСІНА.

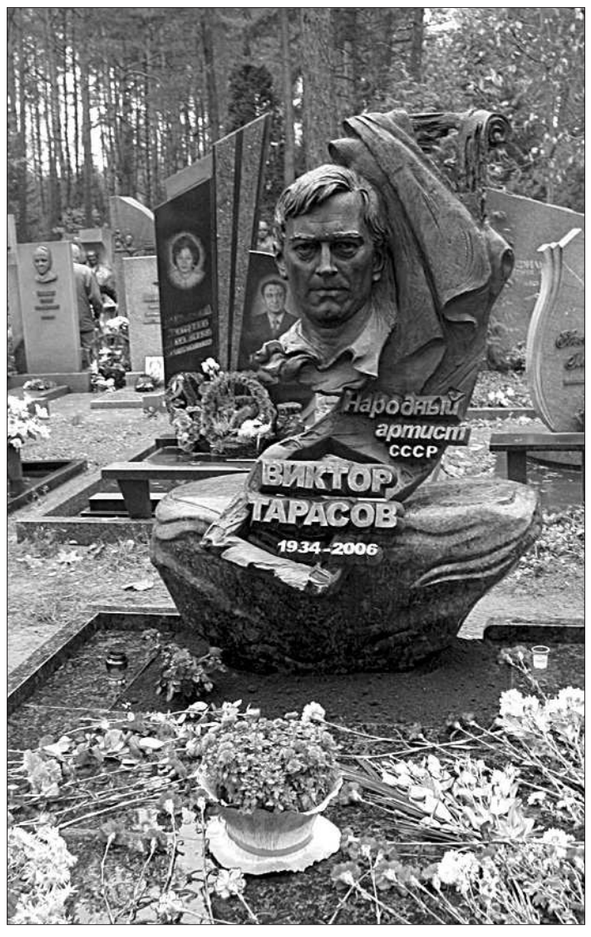

ТЫМ ЧАСАМ

На магіле народнай артысткі Беларусі **Зінаіды Браварскай** нядаўна таксама ўсталявалі помнік. Аднак скульптура рабілася за грошы, якія збіралі самі акцёры. Таму помнік атрымаўся не такім раскошным, як у некаторых іншых народных акцёраў. Дый магіла актрысы, нягледзячы на званне народнай, знаходзіцца ў канцы Усходніх могілак.

"Па недарэчнасці Браварскую пахавалі ў месцы агульнага пахавання, амаль у канцы могілак, — гаворыць Уладзімір Жбанаў. — *Хоць народным артыстам павінна быць выдзелена месца менавіта ў цэнтральнай частцы могілак і помнік за кошт Міністэрства культуры. Цяпер збіраюся крыху ўзбагаціць помнік Браварскай: калі ўжо месца пахавання такое няўдалае, дык хоць помнік трэба зрабіць больш знакавым... Зінаіда Браварская гэтага заслугоўвае".*

СТИЛЬ

Что носить этой зимой?

Читателей "Народной воли" консультирует главный художник Белорусского "Центра моды" модельер ***Эльвира Жвикова****.*

"Сезон этой осени — зимы окружен подчеркнутой женственностью образа,— говорит Эльвира.— Актуален расширенный сверху и зауженный к колену силуэт. Этой зимой в гардеробе современной женщины обязательно должно быть маленькое пальто и несколько платьев".

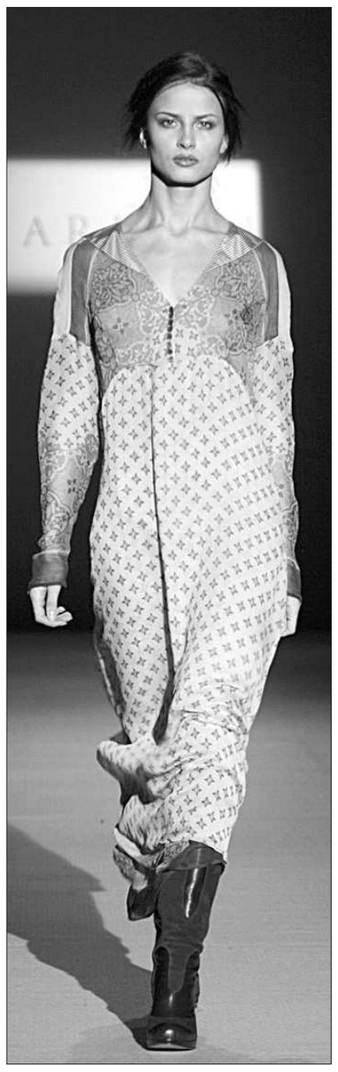

Верхняя одежда

После долгого увлечения стилем "casual" возникла ностальгия по женственному пальто. В моду вошли скульптурные ретро-формы: расширенный округлый плечевой пояс, цельнокроеные рукава-регланы, рукава три четверти, трапециевидная или прямая форма.

"Пальто не должно быть классическим, — отмечает Эльвира. — *Интересны маленькие куртки из вареной шерсти или плотного сукна, а также полупальто. Силуэт прямой или слегка трапециевидный. Обязательное условие — воротник-стойка, который может закрывать пол-лица".*

Цвет

А вот цвет из верхней одежды этой зимой уходит. Остается черный, серый и бежево-коричневый. Единственное цветное исключение — крупная клетка на юбках и легкая полоска на брюках, которые могут быть яркими.

Если вариантов расцветки пальто, жакетов, юбок и брюк немного, то платья, блузки, свитера, аксессуары могут быть разнообразными и яркими. Самой актуальной будет группа лилово-фиолетовых тонов. Компанию ей составят оранжевый, красный, цвет зеленой травы, темно-бирюзовый и синий.

Платья

Актуальны самые разнообразные платья: небольшие отрезные по талии, трапециевидные, платья-распашонки и платья-рубашки. Они могут быть с накладными карманами, бантиками, воротничками. Желательно, чтобы платье было без рукава или с коротким рукавом. Объясняется это вовсе не желанием заморозить прекрасную половину человечества, а тем, что в этом сезоне модна многослойность.

"Под платье можно надеть гольф, блузку, свитер, тунику, брюки, — говорит Эльвира. — *Чем больше мы поместим под него, тем больше образ будет свидетельствовать о нашей модной информированности".*

Черное кружевное платье на светлой атласной подкладке — самый хитовый вариант для грядущих праздничных вечеринок. Также актуальны платья с драпировками, платья из хрустящей ткани с округлыми юбками.

Юбки

Здесь первенство отдается юбкам-карандашам. Причем они не просто заужены к колену, но еще и снабжены складочками на бедрах и карманами в боковых швах. Хороши будут А-образные юбки с группой складок. Место популярной в прошлом сезоне юбки-баллона займет юбка-шар.

"Главное — и юбки, и брюки постепенно возвращаются на свое естественное место — талию, — рассказывает Эльвира. — *Это не значит, что нужно выкинуть все низкопосаженные вещи. Но откровенно вылезающим бокам, джинсам, сидящим на ягодицах, пора сказать "нет". Если раньше в этом была какая-то своя восточная эстетика, то сейчас акценты изменились — актуальна сдержанно сексуальная женственность".*

Брюки

"Модны брюки, сидящие на талии, на 4 сантиметра ниже талии, а также с вставками-корсажами, — говорит Эльвира. — *Туда можно заправить объемную белоснежную рубашку. Это создаст нужные пропорции — широкий верх, узкий низ".*

Также модны брюки сигаретной формы с дополнительным объемом в бедрах и косыми карманами. Тем, кто хочет похвастаться стройностью и длиной ног, стоит обратить внимание на обтягивающие суперслим-брюки из стрейчевой ткани. Модны также очень широкие брюки с мягкими складками от пояса.

Жакеты

Длинные жакеты с втачными рукавами из актуального состояния переходят в разряд базовой классики. Модными будут короткие квадратной формы жакеты с округлым плечом и, как правило, без горловины. Цвета жакетов — черный, серый и фиолетовый.

Аксессуары

Шарфы, палантины, перчатки, шляпки, сумки, ремни — все это может и должно оттенять аскетизм верхней одежды своей яркостью.

"В этом сезоне очень модны шляпы, — говорит Эльвира. — *Если раньше они были с высокими тульями и маленькими полями, то сегодня наоборот: низкая тулья округлой формы и мягкие волнистые поля, ассоциирующиеся с 70-ми годами. Только упаси боже надеть эту шляпу с длинным пальто — получится монументальный и совершенно неинтересный образ. Такую шляпу следует носить под маленькую пальтовую курточку. А вот к пальто лучше подойдет мягкий берет".*

В обуви строгих ограничений нет. Можно выбрать как сапоги на плоской подошве, так и на устойчивом каблуке во всех вариантах его высоты. Носок обуви может быть вытянутым, овальным либо острым.

СЛЫШАЛИ?

Белорусы не хотят, чтобы их сыновей звали Александрами

Информационное агентство "Интерфакс" со ссылкой на управление загс Министерства юстиции обнародовало хит-парад детских имен по итогам девяти месяцев этого года. Самыми популярными именами в Беларуси в этом году были (в порядке убывания):

девочки: Дарья, Анастасия, Мария, Елизавета, Екатерина, Ксения, Виктория, Валерия; чаще детей стали называть Полинами, Софьями, Ульянами;

мальчики: Артем, Владислав, Кирилл, Никита; увеличивается популярность имен Захар, Арсений, Глеб, Тимофей, Савелий.

Самые редкие имена Беларуси — 2008:

девочки: Наталья, Татьяна, Ирина, Марина, Галина, Нина, Валентина;

мальчики: Александр, Андрей, Дмитрий.

Самые необычные имена — 2008:

девочки: Сабрина, Паулина-Петра, Моника-Луиза, Жанетта, Камилла, Эвита, Лаура, Грета;

мальчики: Ждан, Морад, Эрих, Елисей, Дарий.

І ТАК БЫВАЕ

Дай свінні рогі, а дурню — уладу

На два гады пазбаўлення волі з адтэрміноўкай асуджана загадчыца аднаго з полацкіх дзіцячых садкоў за тое, што зрабіла парабкаў са сваіх падначаленых.

Па словах пракурора гарадской пракуратуры Уладзіміра Банькоўскага, загадчыца на сваім лецішчы прымушала працаваць жанчыну-дворніка, а ў якасці прыбіральшчыцы ў яе чатырохпакаёвай кватэры і кватэры дарослага сына працавалі дзве выхавацелькі.

На лецішчы працы было многа, і дворнік была вымушана прыцягваць на дапамогу нават свайго сужыцеля. Час ад часу педагог разлічвалася з "парабкамі" за працу мізернымі сумамі грошай ці старымі рэчамі. Да таго ж у дзейнасці загадчыцы садка было знойдзена шмат іншых парушэнняў.

ЮБИЛЕЙ

«Центр моды» одевает суды, оркестры и олимпийцев

В этом году Белорусский "Центр моды" празднует 60-летний юбилей. О том, чем занята в преддверии праздника самая модная компания Беларуси, "Народной воле" рассказала директор БЦМ Любовь Манулик.

"В ноябре мы празднуем 60-летие, — говорит директор "Центра моды" **Любовь Манулик**. — *Для человека это весьма зрелый возраст, а для компании — возраст мудрости. Не так много предприятий сегодня могут похвастаться таким долгожительством. Например, из 37 Домов моделей, существовавших в Советском Союзе, остались только мы".*

"Центр моды" сотрудничает со Швецией, куда экспортирует свои технические разработки, и Россией, куда продает готовую продукцию. Также БЦМ работает с известной французской маркой "Sonya Rikel".

"Они привозят свои модели и сырье, а мы шьем одежду, — объясняет Любовь Манулик. — *Причем на своих вещах они так и пишут: "Сделано в Беларуси". Наши сотрудники в свою очередь не просто жмут на педали, но могут и подсмотреть технологии, интересные решения такой известной марки — это практически бесплатная стажировка для наших технологов и конструкторов!"*

Сотрудники "Центра моды" признаются, что у них одеваются жены дипломатов, послов и других известных людей. Однако вот со звездами отношения не складываются: сегодня БЦМ сохранил сотрудничество только с **Аленой Спиридович**.

"Но нас это особо и не огорчает, работы у нас и так хватает, — говорит главный художник "Центра моды" **Эльвира Жвикова**. — *К тому же сценический костюм — это не всегда модная одежда, там есть свои особенности. А мы играем в игры именно с модной одеждой".*

"Цель нашей работы — не индивидуальный пошив, а выпуск модных линий, чтобы помочь хорошо одеться разным людям, — добавляет Любовь Манулик. — *Мы одеваем и оркестры, и суды, в том числе Конституционный. Наш дизайнер Анастасия Бровка разработала коллекцию повседневной одежды для белорусских спортсменов на Олимпиаде в Пекине".*

Отдают предпочтение собственной продукции и сотрудники "Центра моды".

Любовь Манулик призналась, что, несмотря на то, что чаще всего одевается индивидуально, в ее гардеробе есть вещи из линий "Шик", "Леди босс" и "Галерея льна".

"Процентов 80 работающих в "Центре" носят наши изделия, — говорит она. — *А как же иначе? Если человек открывает ресторан и не есть в нем, значит, там что-то не в порядке. А мы производим то, что нравится нам самим".*

Ольга ПРУДНИКОВА.

ТЕМ ВРЕМЕНЕМ

"Центр моды" — акционерное общество, 60% акций которого находятся в коллективном владении сотрудников БЦМ. Остальные 40 % акций пока находятся у государства. Но до 2010 года планируется их продать.

"Уже вокруг нас забегали российские, латвийские, литовские инвесторы, — призналась Любовь Манулик. — *Но мы осторожничаем. Наша главная задача — пустить к нам такого инвестора, который не уничтожил бы нас. Жаль будет, если придут люди, которые видят только наше здание в центре города и возможности его использования. Хочется, чтобы к нам пришел профессионал или инвестор, который хотя бы не мешал".*

ГАЗЕТА — ЧЫТАЧЫ

І ў першай палове 2009-га будзем разам!

Шаноўныя чытачы!

Наша сяброўства вытрымала цяжкія выпрабаванні. У любыя часы "Народная воля" заставалася з Вамі, Вы — з "Народнай воляй". Будзем разам і ў першай палове 2009 года!

Пакуль улады не знялі блакаду з падпіскі праз "Белпошту", з шапікаў і распаўсюджвання газеты праз "Белсаюздрук", давайце дзейнічаць так, як і дзейнічаем ужо на працягу трох з лішнім гадоў. Афармляйце **перадаплату** на студзень—чэрвень 2009 года ўключна, альбо на любы абраны тэрмін — на месяц, два, тры, чатыры...

Заадно нагадваем тым, хто яшчэ не зрабіў **перадаплату** за лістапад—снежань бягучага года — зрабіце гэта, калі ласка, у бліжэйшыя дні. Фінансавае становішча рэдакцыі надзвычай цяжкае.

Пералічыць грошы, ведаеце, можна праз любы філіял "Беларусбанка" ці праз паштовае аддзяленне. Мінчане могуць апаратыўна зрабіць **перадаплату** таксама праз рэдакцыйны офіс (вул.Энгельса, 34а) альбо пазваніць па тэлефонах: 328-63-93 ці 328-68-71. Пасля званка да Вас прыйдуць нашы валанцёры са свежымі нумарамі газеты і дапамогуць аформіць перадаплату за любы тэрмін і па любым адрасе.

Нягледзячы на экстрэмальныя ўмовы выдання газеты, на фінансавы крызіс, які бярэ за горла і Беларусь, у нас тарыфы па **перадаплаце** ранейшыя: на месяц — **9500** рублёў для індывідуальных чытачоў і **15.000** рублёў для арганізацый, прадпрыемстваў, устаноў, фірм. Заўважым: паколькі кошт газеты пры рэалізацыі ў розніцу сёлета павысіўся, то выгадна рабіць перадаплату, з тым каб газета дастаўлялася дахаты.

Банкаўскія рэквізіты "Народнай волі" такія:

УП "Народная воля": р/р 3012006535014, ААТ "Пріорбанк", ЦБП 113, код 749, УНН 100961759.

Вымушаны і на гэты раз звярнуць увагу на тое, што **перасылаць у рэдакцыю трэба не толькі копію плацежнага дакумента, але і запоўненую АБАНЕНЦКУЮ КАРТКУ**, узор якой друкуем і ў сённяшнім нумары.

Зноў жа: запаўняйце выразна, пажадана друкаванымі літарамі. Разумеем: для тых, хто рабіць гэта будзе ўпершыню, не вельмі прыемная рэч. Але што зробіш: каб своечасова атрымліваць газету, мы вымушаны звяртацца з такой просьбай.

Вы — з "Народнай воляй", "Народная воля" — з Вамі!

0402280179

ИЗВЕЩЕНИЕ

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя 3012006535014 Лицевой счет код 749
УНН* 100961759
(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за октябрь, ноябрь, декабрь 2008 г., январь, февраль, март, апрель май, июнь 2009 г. (ненужное зачеркнуть)				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

Кассир

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя 3012006535014 Лицевой счет код 749
УНН* 100961759
(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за октябрь, ноябрь, декабрь 2008 г., январь, февраль, март, апрель май, июнь 2009 г. (ненужное зачеркнуть)				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

КВИТАНЦИЯ

Кассир М.П.

* Заполняется только при осуществлении операции по уплате налогов.

Абонентская карточка

на номера газеты «Народная воля»
за октябрь, ноябрь, декабрь 2008 г., январь, февраль, март, апрель, май, июнь 2009 г.
(ненужное зачеркнуть)

Заполняется отчетливо ***печатными буквами*** *и* ***обязательно*** *отправляется в редакцию с* ***копией платежного документа***

фамилия

имя **отч.**

индекс почтового отделения

область

район

название населенного пункта

город, городской поселок, поселок, деревня (нужное — подчеркнуть)

улица пр-т переулок *(нужное — подчеркнуть)*

дом *а,б,в,г* **корп.** **кв.**

(Примечание: если можете — укажите, пожалуйста, код подъезда или номер дом.телефона; в случае получения газеты через абонентский ящик обязательно укажите индекс и адрес почтового отделения)

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 3286904, 3286906
E-mail : nv@promedia.by
http://www.nv-online.info

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў ТАА "Типография Михайлова - С", 214020, г.Смаленск, вул. Шаўчэнкі, 86. Па заказе ТАА "Типография Михайлова", 214000, г.Смаленск, вул. Кастрычніцкай рэвалюцыі, д.38, кв.54. Падпісаны ў друк 5.11.2008 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 10 026 экз. Заказ №